

**Luokanopettajien käsityksiä kasvatustieteen
merkityksestä oppilaille**

Anniina Sihvonen

Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma

Syyslukukausi 2021

Luokanopettajakoulutuslaitos

Jyväskylän yliopisto

Sihvonen, Anniina. 2021. Luokanopettajien käsityksiä kasvatuskoiran merkityksestä oppilaille. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. 57 sivua.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kasvatuskoiran merkityksiä alakoulun yleisopetuksen oppilaille. Merkityksiä lähdin pohtimaan luokanopettajien käsitysten kautta. Tutkimuksen taustalla vaikuttaa kasvatuskoiran yleistynyt käyttö pedagogisena välineenä kouluissa eikä suomalaisia tutkimuksia ole vielä laajasti aiheesta.

Tutkimus toteutettiin laadullisin menetelmin ja aineisto kerättiin haastatteluiden avulla. Aineisto analysoitiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä käyttäen. Haastatteluun vastasi kahdeksan luokanopettajaa. Osallistujat työskentelevät yleisopetuksen oppilaiden parissa, eikä osallistujia rajattu pois, vaikka he eivät olleet suorittaneet opetushallituksen vaatimaa soveltuvuuskoetta kasvatuskoiransa kanssa.

Tutkimukseni tuloksissa nousi esiin kolme merkityksellistä pääteemaa: affektiivisuus, käyttäytyminen ja kognitio. Luokanopettajien käsitysten mukaan kasvatuskoiralla oli merkitystä eniten oppilaiden tunteiden ilmaisuun, itsehillintään ja oppimismyönteisyyteen. Kasvatuskoiralla oli merkitystä oppilaiden tarkkaavaisuuden paranemiseen ja se tuki oppilaiden vuorovaikutustaitoja. Aineistosta löytyneet merkitykset eivät ole yksiselitteisiä, vaan ne voivat olla limittäin eri pääteemojen kanssa. Esimerkiksi tunteiden ilmaisu on myös liitännäinen oppilaiden käyttäytymisen itsehillintään, vaikka ne ovatkin eri pääteemojen alla.

Koira-avusteisen opetuksen parissa työskentelevien opettajien olisi tärkeää käydä koira-avusteiseen työskentelyyn liittyvä koulutus sekä koiran suorittaa soveltuvuuskoee. Niiden avulla toimintaa pystyttäisiin toteuttamaan ennen kaikkea turvallisesti ja eettisesti, mutta myös tavoitteellisesti. Opetushallituksen ohjeistuksen mukaan toimiminen on myös tärkeää toiminnan jatkumisen turvaamiseksi.

Avainsanat: kasvatuskaira, merkitys, eläinavusteinen työskentely, eläinavusteinen pedagogiikka

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

SISÄLTÖ	2
1 JOHDANTO	4
2 KOIRA-AVUSTEINEN TOIMINTA	6
2.1 Eläinavusteinen työskentely	6
2.2 Koira-avusteisen opetuksen käytänteet	7
2.2.1 Kasvatuskoiran käyttötarkoitus	7
2.2.2 Toiminnan edellytykset ja haasteet	9
2.3 Koira-avusteisen opetuksen merkitys oppilaalle	11
2.3.1 Sosioemotionaaliset taidot	13
2.3.2 Käyttäytyminen	15
2.3.3 Kognitiiviset taidot	17
3 TUTKIMUSKYSYMYKSET	20
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	21
4.1 Lähestymistapa	21
4.2 Tutkimuksen aineistonkeruu ja aineisto	23
4.3 Aineiston analyysi	25
4.4 Eettiset ratkaisut	27
5 KASVATUSKOIRAN MERKITYKSET OPPILAILLE	30
5.1 Sosioemotionaaliset taidot	31
5.1.1 Tunteiden ilmaisu	31
5.1.2 Tunteiden säätely	32
5.1.3 Vuorovaikutus	32
5.1.4 Empatia	33
5.2 Käyttäytyminen	34

5.2.1	Ohjeiden noudattaminen	34
5.2.2	Vastuunotto.....	35
5.2.3	Ilmapiiri	35
5.2.4	Koirapelko	36
5.2.5	Kasvatuskoiran hyöty	36
5.3	Kognitiiviset taidot	37
5.3.1	Motivaatio ja opiskeluinto	37
5.3.2	Oppimismyönteisyys	38
5.3.3	Keskittyminen ja tarkkaavaisuus	39
5.3.4	Arjessa oppiminen.....	39
5.3.5	Oppimisen tuki.....	40
6	POHDINTA.....	41
6.1	Tulosten tarkastelu ja johtopäätelmät	41
6.2	Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet	43
	LÄHTEET	47
	LIITTEET.....	53

1 JOHDANTO

Tietoisuus kasvatuskoirien käyttömahdollisuuksista on lisääntynyt viime vuosina Suomessa ja tutkimuksia aiheesta on tehty vasta muutamia. Aiheen ajankohtaisuuden, toiminnan turvaamisen ja kehittämisen vuoksi on tärkeää saada lisää tietoa kasvatuskoirista ja niiden merkityksistä oppilaille. Kasvatuskoirista tehdyt tutkimukset painottuvat usein johonkin ongelmalliseksi havaittuun ja mahdollisesti erityispedagogiseen ilmiöön, kuten esimerkiksi oppilaan ahdistus (mm. Tuma 2018). Tämän tutkimuksen tavoite on tutkia kasvatuskoiran merkitystä yleisopetuksen oppilaille. Tutkimuksen tulokset saattavat silti osoittautua hyödyllisiksi myös erityisoppilaiden kanssa työskenteleville opettajille. Lisäksi tutkimukseni tulokset saattavat innoittaa opettajia aloittamaan kasvatuskoiran käytön omassa työssään.

Laajemman ja kattavamman tiedon saamiseksi tutkimukseni aiheesta, päädyin merkityksien tutkimiseen. Vilkan (2014) mukaan merkitykset tulevat esiin tutkimuksessa muun muassa ihmisten haluina, uskomuksina ja käsityksinä. Tavoitteena on ymmärtää ja paljastaa niitä merkityksiä, joita ihminen toiminnalleen antaa. (Vilkka 2014, 42.)

Useissa ulkomaalaisissa tutkimuksissa on todettu kasvatuskoirilla olevan laaja positiivinen merkitys oppilaille. Mercerin (2019, 5) tutkimuksessa todettiin kasvatuskoiralla olevan neljä eri positiivista merkitystä oppilaille: kasvatuskoiran hyödyt liittyvät käyttäytymiseen, hyvinvointiin ja koulutukseen sekä sosiaalisiin ja emotionaalisiin teemoihin. Kasvatuskoirilla on myös opetuksellinen arvo, ja sillä tarkoitetaan muun muassa sen hyötyä työvälineenä. Friesen (2009, 1) toteaa tutkimuksessaan koiran läsnäolon antavan ainutlaatuisen sosiaalisen, emotionaalisen ja akateemisen tuen, joka johtaa syvempään keskittymiseen ja parempaan tarkkaavaisuuteen. Zasloffin ja Hartin (1999, 351) tutkimuksessa taas selvisi koirien vaikuttavan oppilaiden itsetunnon kehittymiseen. Lisäksi koiran ollessa luokkahuoneessa, oppilaiden on todettu olevan tarkkaavaisempia, reagoivampia ja yhteistyökykyisempiä aikuisten kanssa (Limond; Friesen 2009, 2.)

Tutkimus toteutettiin laadullisin menetelmin, jossa haastattelut pohjautuivat ennalta luotuihin kysymyksiin. Haastateltavien vastausten perusteella analysoin käsityksistä nousseita merkityksiä. Aineisto analysointiin aineistopohjaisen sisällönanalyysin avulla. Tämä tutkimus pyrkii tuomaan esille yleisopetuksessa toimivien luokanopettajien käsityksiä kasvatuskoiran merkityksistä oppilaille. Yleistyksien tekeminen aiheesta ei ollut tutkimuksen tarkoitus, vaan jakaa sekä luoda lisää tietoa ajankohtaisesta ja yleistyvistä pedagogisista menetelmistä.

Tutkimus jakaantuu kuuteen päälukuun. Teoriataustassa käsitellään kasvatustuskoiratoimintaa eri teemoista käsin. Kolmas ja neljäs luku käsittelevät tutkimuskysymystä ja tutkimuksen toteuttamista. Viidennessä luvussa tarkastellaan tutkimuksen tuloksia. Viimeinen luku taas käsittelee pohdintaa, joka sisältää tutkimuksen luotettavuuden arvioinnin, tulosten vertailua aikaisempiin tutkimuksiin ja jatkotutkimusehdotuksia.

2 KOIRA-AVUSTEINEN TOIMINTA

Aloitan kappaleen kertomalla eläinavusteisuudesta, koska koira-avusteisuus pohjautuu siihen. Tämän jälkeen käsittelen koira-avusteisen työskentelyn käytänteitä muun muassa historian ja koirien soveltuvuuden kautta. Lisäksi kerron koira-avusteisuuden merkityksistä oppilaille sosioemotionaalisten ja kognitiivisten taitojen sekä käytöksen osalta.

2.1 Eläinavusteinen työskentely

Eläinavusteisella työskentelyllä on eri muotoja ja ne voidaan jaotella työtavan mukaan. AAI:tä eli Animal Assisted Interventions voidaan pitää eläinavusteisen toiminnan pääkäsitteenä. Sillä tarkoitetaan eläimen sisällyttämistä terapeuttiseen toimintaan (O'Haire 2012, 1608). AAI:n alle on jakautuvat kolme eläinavusteisen toiminnan muotoa: eläinavusteinen terapia, eläinavusteinen toiminta ja eläinavusteinen opetus (Pet Partners 2021). Eläinavusteisen työskentelyn tunnettavuutta ja ymmärrettävyyttä edistää, yhtenevän terminologian käyttö (Terapia-koirakoulu Keteliini, 2017.)

Eläinavusteinen opetus (Animal Assisted Education, AAE) on tavoitteellista, suunniteltua ja jäsenneiltyä toimintaa, jonka ohjaa yleissivistävän opetuksen tai erityisopetuksen ammattilainen. Toiminnan painopiste on akateemisissa tavoitteissa ja kognitiivisessa toiminnassa. Sen tarkoitus on tarkoitus olla hyödyllistä ja luoda samalla iloa. (Pet Partners 2021). Eläinavusteista opetusta voidaan käyttää kaikenikäisten ihmisten kanssa ja se voidaan suunnata yksilölle tai ryhmälle. (Animal Assisted Intervention International, 2016.)

Eläinavusteinen terapia. (Animal Assisted Therapy, AAT) on tavoitteellista, suunniteltua ja dokumentoitua. Se on terapeutista toimintaa, mitä terveydenhuollon ammattilaiset tarjoavat, kuten lääkärit, toimintaterapeutit, fysioterapeutit, sosiaalityöntekijät, puheterapeutit tai mielenterveyden ammattilaiset. (Pet Partners 2021.)

Eläinaavusteinen toiminta (Animal Assisted Activity, AAA) tarjoaa mahdollisuuksia motivoivaan koulutus- tai virkistystoimintaan ihmisten elämänlaadun parantamiseksi. Pääsääntöisesti eläinaavusteinen toiminta on luonteeltaan epävirallista, vaikkakin sitä tarjoaa koulutettu ammattilainen tai vapaaehtoinen yhdessä soveltuvuuskaiteerit täyttävän eläimen kanssa. (Pet Partners 2021). Jos toiminta on tavoitteellista, se saattaa pitää sisällään esimerkiksi sosiaalisia tai yleisen hyvinvoinnin tavoitteita (Animal Assisted Intervention International 2016.)

2.2 Koira-avusteisen opetuksen käytänteet

Koiria on käytetty ihmisen apuna historiassa muun muassa metsästyksessä, vahikkoirina, sotilaskoirina ja erilaisissa työtehtävissä (Klemetilä 2013, 15). Ihmiset keksivät jatkuvasti uusia tapoja hyödyntää koira (Raevaara 2011, 182). Nykyään koirat auttavat ihmisiä hyvinvointiin liittyvien asioiden kanssa, kuten esimerkiksi opaskoirina ja lukukoirina (Koskinen 2014; Ahonen 2013, 184). Koira-avusteinen työskentely on Suomessa vasta alkumetreillä ja kyseistä työskentelytapaa on tutkittu vasta vähän (Wikberg 2014, 28.)

Koira-avusteisessa opetuksessa olevaa koira kutsutaan usein koulukoiraaksi. Tätä nimitystä on alettu nykyään välttämään ja uutena terminä toimii kasvatuskoira. Perusteluna koulukoira-termin välttämiseksi pidetään koirakoiden eli ihmisen ja koiran muodostaman kokonaisuuden koulutustason isoja ja merkittäviä eroja. (Halkio 2019). Kasvatuskoiran kanssa yleensä työskentelevät kasvattajat, opettajat ja erityisopettajat (Terapiakoira koulu Keteliini, 2017). Koira-avusteisessa työskentelyssä yhdistyy opettajan ammattitaito ja koira-avusteinen toiminta sekä eläimen lajityypillisen toiminnan tuntemus. Koira-avusteisessa kasvatus- ja kuntoutustyössä oleellisimmassa asemassa ovat ammatillisuus ja tavoitteellisuus. (Kihlström-Lehtonem 2013, 88.)

2.2.1 Kasvatuskoiran käyttötarkoitus

Kasvatuskoirien käyttötarkoitus on laaja ja sen toiminnan on tulisi aina olla opetuksellinen ja kasvatuksellinen tarkoitus. MacNamaran ja MacLeanin (2017, 183)

mukaan eläinavusteisen opetuksen pitäisi aina ensimmäisenä alkaa siitä, kun opettaja suunnittelee tavoitteet työskentelylle. Lisäksi huomionarvoista on, että koiria tulisi hyödyntää opetuksessa vain silloin, kun siitä katsotaan olevan olennaista hyötyä, kuten esimerkiksi terapeuttien tavoitteiden edistäminen. (AAII 2019, 7).

Koiran käyttöä opetuksessa on arvioitava ja dokumentoitava sekä toiminta on perusteltava pedagogisesti (Latvala-Sillman 2018, 34). Kasvatuskoiran pelkästä läsnäolosta voi olla kuitenkin hyötyä esimerkiksi lukemisharjoitusten aikana. Muun muassa Gee, Hall ja Mills (2016) totesivat pelkän koiran läsnäolon laskevan oppilaiden verenpainetta heidän lukiessaan tai levätessään. Tutkimuksessa ei kuitenkaan arvioitu, kuinka ahdistuksen väheneminen vaikutti lukutaitoon. (Gee ym. 2016, 12.)

Geen (2011, 120-121) mukaan eläinten positiivinen vaikutus oppilaisiin, voidaan jakaa kuuteen kasvatustavoitteeseen: fyysisten ja motoristen taitojen harjoittelu, empatia ja välittävän suhteen kehittyminen, kommunikaation ja lukemisen harjoittelu, koiran rauhoittavaan vaikutukseen sekä emotionaaliseen hyvinvointiin, menetyksen käsittelyyn ja kognitiivisten tehtävien suorittamiseen. Andersonin ja Olsonin (2006) tutkimustulokset voidaan tiivistää vastaavasti: koiran oleminen luokassa kehitti oppilaiden yleistä emotionaalista tasapainoa, asennetta koulua kohtaan ja oppilaiden opiskelu luokassa oli vastuullista, kunnioitettavaa ja empaattista. Kouluympäristössä koira-avusteinen toiminta voi olla myös esimerkiksi luku-, kulttuuri- ja autismikoirien käyttöä. (Anderson & Olson 2006, 7.)

Tyypillisesti kasvatuskoiraa käytetään esimerkiksi sosiaalistumisen ja kommunikaation tukena sekä rentoutumisessa. Myös stressistä ja ahdistuneisuudesta kärsivien lasten kanssa kasvatuskoiraa on hyödyllinen. (Pet Partners 2020). Uvnäs-Mobergin, Handlinin ja Peterssonin (2011) hormonitutkimusta sekä ihmisen ja eläimen välisestä vuorovaikutusta käsittelevän artikkelin mukaan erityisesti oksitosiinilla on merkitys ihmisen stressiin. Oksitosiinin on todettu vaikut-

tavan hillitsevästi stressihormonin tuotantoon ja sympaattisen hermoston toimintaan. Sen ansiosta koiran läheisyys saattaa lievittää stressiä. (Uvnäs-Moberg ym. 2011 52-54, 70.)

2.2.2 Toiminnan edellytykset ja haasteet

Kasvatuskoiraksi ei sovellu mikä tahansa koira. Kotikoirana hyvin käyttäytyvä koira ei aina sovellu isojen oppilasryhmien keskelle (Järvi & Ikäheimo 2020, 22). Suomen Kennelliitto kertoo, koirien sopivuus työhön, testataan soveltuvuuskokeen avulla, koiran ollessa vähintään vuoden ikäinen (Kennelliitto.fi). Latvala-Stillmanin (2013, 34) mukaan hyvin soveltuvan kasvatuskoiran tunnistaa siitä, että koira osaa toimia ja osallistua osittain itsenäisesti ohjaajan työskennellessä. Koira-avusteisuus kasvatustyössä on tavoitteellista toimintaa ja vaatii siksi koiraohjaajalta oman ammattinsa lisäksi koulutusta työparikäytöstä. (Koira kasvatus- ja kuntoutustyössä ry). Koira-avusteinen toiminta on myös herkkää. Kokeemus siitä, että koira vahingoittaa tai tartuttaa taudin, tuo huonoja seurauksia kaikille toiminnassa mukana oleville. (Sporttirakki 2020.)

Koirien kasvatustyön avulla voidaan tuottaa soveltuvia koiria kasvatuskoiratoimintaan esimerkiksi ottamalla huomioon erilaiset temperamentit. Sopivan koiran löydyttyä ympäristökasvatus on välttämättömässä roolissa koiran ensimmäisen ikävuoden aikana, mikäli koiran kanssa halutaan harjoittaa koira-avusteista toimintaa. Koiran ohjaajalta tämä vaatii jatkuvaa kouluttamista, jotta koira osaa rauhoittua sekä toimia erilaisissa ympäristöissä (Borgström 2013, 77). Animal Assisted Intervention International (AAI) on luonut eläinavusteiselle toiminnalle standardit koiran soveltuvuuteen. Koirat, jotka työskentelevät AAI:n ohjelmissa arvioidaan temperamentin ja emotionaalisuuden osalta. Koirien on osoitettava aitoa kiinnostusta ihmisten kanssa toimimiseen. Koirien soveltuvuus työhön arvioidaan ihmisten, ympäristön, aktiviteettien, keston ja toistettavuuden perusteella (Hatch, 2007; Winkle & Jackson, 2012; Glenk ym. 2013; Kovacs, 2018; AAI 2019, 8.)

Opetushallitus on julkaissut ”Koirat koulussa” koira-avusteisen toiminnan ohjeistuksen oppilaitoksille. Ohjeistuksen mukaan koulutuksen järjestäjä tekee

päätöksen, että sopiiko koira-avusteisuus kyseiseen oppilaitokseen ja onko toiminnalle millaiset pedagogiset perustelut. Soveltuvuutta voidaan pohtia seuraavien seikkojen avulla: Oppilaiden terveys ei saa vaarantua. Kaikilla oppilailla on oikeus opetukseen oppilaitokseen tiloissa eli esimerkiksi allergiat tulee ottaa huomioon. Oppilaiden kulttuuritausta ja vakaumus tulee myös ottaa huomioon. Koiran tulee olla soveltuvuustestattu ja perusterve. Koiran soveltuvuuden testaaminen on mahdollista esimerkiksi Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n järjestämien soveltuvuuskokeiden kautta. Ohjaajan on huolehdittava turvallisuudesta kohtaamisesta oppilaiden sekä koiran osalta. Koira-avusteisuudesta tulee informoida koulun henkilökuntaa, oppilaita sekä huoltajia. Lisäksi koulutuksen järjestäjän pitää selvittää vakuutusturva koira-avusteiseen työskentelyyn. (Opetushallitus 2020.)

Koiran ollessa osa työmuotoa tulee noudattaa tiettyjä standardeja ja eettisiä ohjeita. Ohjaajan tulee huomioida eläinsuojelusäännökset kuten esimerkiksi lepo ja tauot. Koiran ohjaaja ja koulutuksen järjestäjä päättävät yhdessä koiran työskentelyajoista ja muista työn yksityiskohdista. (Opetushallitus 2020). Koiran työhyvinvointi tulee huomioida koira-avusteisessa työskentelyssä. Kouluympäristö on meluisa ja väsyttävä. Tämän vuoksi koira tarvitsee lepoa hetkiä, rauhallisen tilan ja oppilaita on ohjeistettava antamaan koiralle rauha taukojen ajaksi. Ohjaajan tulee havainnoida koiran vireystilaa. Koira työskentelee vain halutessaan ja jos se stressaantuu liikaa, tulee työskentelyolosuhteisiin tehdä muutos. (Järvi & Ikäheimo 2020, 69). Oppilaiden hyvinvoinnin kannalta on ymmärrettävä koiran turvallisuuden ja hyvinvoinnin merkitys. On tärkeää, että koira ei ole ylityöllistetty ja että sillä on aikaa syödä, juoda ja levätä koulussa. (Chandler 2005, 167.)

Peruskoulun opetussuunnitelmassa oppilaiden turvallisuus nostetaan esiin muun muassa seuraavasti: ”Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä.”. (POPS 2014, 34). Oleellista on, että ennen kasvatuskoiratoiminnan aloittamista, oppilaat valmistellaan koulukoiran vierailuun. Oppilaiden on tärkeää oppia, miten koiran kanssa kuuluu toimia, kuten esimerkiksi miten koira lähestytään. Tämä takaa oppilaiden ja koiran turvallisuuden (Anderson 2007, 7–8, 10.)

Ennen toiminnan aloittamista koiran ohjaajan tulee kartoittaa oppilaiden mahdolliset koiriin liitännäiset allergiat, ja niihin on suhtauduttava vakavasti (Latvala-Sillman 2018, 90). Myös koirapelkoisten oppilaiden huomioiminen on tärkeää. Vaikka koirat tuovat paljon positiivisia merkityksiä ihmisille, joillekin koiran läsnäolo saattaa aiheuttaa stressiä ja ahdistusta. Kasvatuskoina toiminnan ei tule myöskään vaarantaa oppilaiden turvallisuutta missään olosuhteissa. Oppilaan ei ole välttämätöntä toimia henkilökohtaisesti koiran kanssa. Pelkästään muiden oppilaiden ja koiran välisen myönteisen vuorovaikutuksen seuraamisen on todettu lieventävän koirapelkoa. (Jalongo 2005, 13.)

2.3 Koira-avusteisen opetuksen merkitys oppilaalle

Koira-avusteisessa pedagogiikassa koira on osa toiminnallista opetusmenetelmää (Koira kasvatusta- ja kuntoutustyössä ry). Levinson ja Mallon (1997, 110) totesivat tutkimuksessaan lemmikin olevan tehokas työkalu hedelmällisempään opetukseen. Lapsen kiinnostuksen ja huomion saaminen on helpompaa hänen kohdatessaan elävän olennon. Oppimisesta tulee todellisuuslähtöistä, ja se antaa lapselle emotionaalisesti tyydyttäviä kokemuksia. (Levinson & Mallon 1997, 110.)

Boris Levinsonin sanotaan olevan koira-avusteisen ja lapsiin suuntautuneen terapian pioneeri. 60- ja 70-luvuilla Levinson huomasi koirien toimivan ”sosiaalisena voiteluaineena” (social lubricant) terapiassa. Hänen mukaansa koiran avulla terapiaistuntoihin muodostui rennompaa ympäristöä. (Friesen 2009, 262). Andersonin (2007) tutkimuksessa taas todettiin koulukoiran vaikuttaneen positiivisesti asenteisiin koulua kohtaan. Tutkimuksen osallistuneilla oppilailta oli todettu vaikeita emotionaalisia häiriöitä (Andersonin 2007, 6.)

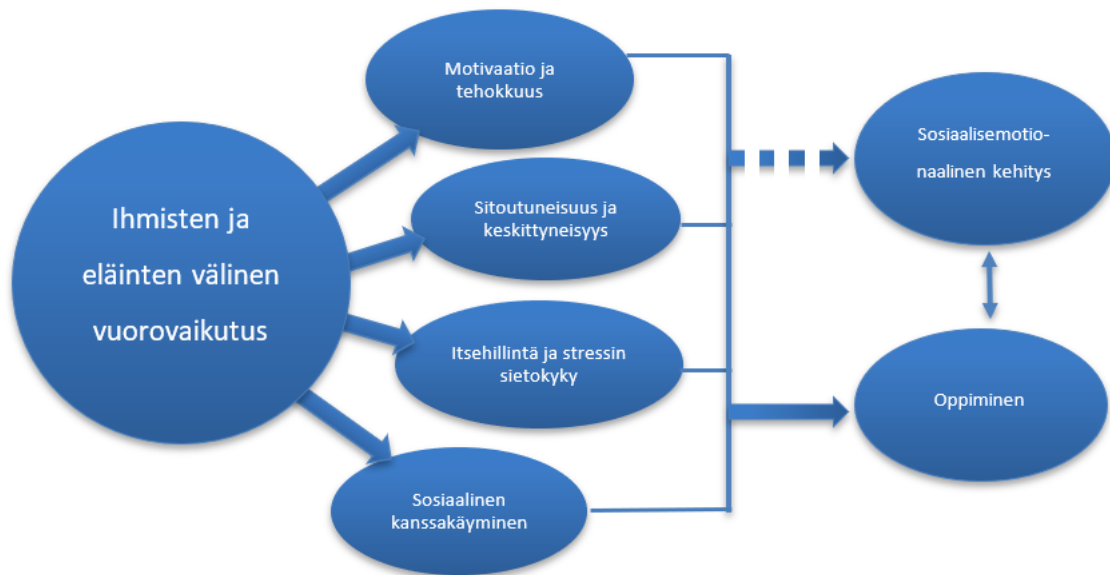
Koira-avusteisen pedagogiikan positiivisia vaikutuksia on tutkittu pääosin erityisoppilaiden näkökulmasta. Muun muassa Limond, Bradshaw ja Cormack (1997, 88) kertovat tutkimuksessaan erityisoppilaiden olevan tarkkaavaisempia, yhteistyökykyisempiä ja reagoivan paremmin aikuisen kanssa, kun koira on

luokkahuoneessa. Beetzin (2012) mukaan ihmisten ja eläinten välisen vuorovaikutuksen positiivinen vaikutus näkyy sosiaalisen käyttäytymisen, ihmisten välisen vuorovaikutuksen paranemisena (Beetz 2012, 10–11).

Andersonin (2007) tutkimuksessa huomattiin, että koiran ollessa luokassa opiskelijat pystyivät hallitsemaan tunteitaan paremmin, eivätkä tilanteet eskaloituneet niin usein. (Andersonin 2007, 6). Beetzin (2012) mukaan ihmisten ja eläinten välisen vuorovaikutuksen positiivinen vaikutus näkyy selvästi monissa eri tutkimuksissa. Vaikutukset näkyvät eri ikäluokissa sekä ilman tai jonkin lääketieteellisen syyn kanssa. Positiivinen vaikutus näkyy mielialan paranemisen ja stressiin liittyvien muuttujien, kuten kortisolin, sykkeen ja verenpaineen vähentymisenä. Myös pelon ja ahdistuksen väheneminen sekä henkisen ja fyysisen terveyden osalta on huomattu positiivinen vaikutus. (Beetz 2012, 10–11.)

Gee, Griffin ja McCardle (2017) loivat teoreettisen mallin, mikä avulla kuvataan ihmisten ja eläinten välisen vuorovaikutuksen eri vaikutuksia (kuvio 1.). Malli luotiin käyttämällä esimerkkejä aikaisemmista tutkimuksista. Sen mukaan eläinten ja ihmisten välinen vuorovaikutus eli Human-Animal Interaction (HAI) ja eläinavusteinen toiminta vaikuttavat suoraan lasten motivaatioon, sitoutumiseen ja itsehillintään sekä edistää heidän vuorovaikutustaitojaan. HAI vaikuttaa oppimiseen joko suoraan tai parantamalla lasten motivaatiota ja sitoutumista. Kuviossa näkyvä katkoviiva osoittaa mahdollisen, vaikkakin toistaiseksi vähemmän tutkitun, epäsuoran vaikutuksen oppimisen sosioemotionaalisen kehityksen kautta. HAI ja kohdennettu eläinavusteinen toiminta vaikuttavat lasten sosiaaliseen, emotionaaliseen sekä kognitiiviseen kehitykseen edistämällä vuorovaikutusta. Samalla ne vaikuttavat oppimiseen lisäämällä oppilaiden motivaatiota, itsetuntemusta, sitoutumista ja tehokkuutta. (Gee, Griffin ja McCardle 2017, 2–3.)

Kuvio 1. Geen, Griffinin ja McCardlen (2017) malli ihmisen ja eläimen välisestä vuorovaikutuksesta

2.3.1 Sosioemotionaaliset taidot

Koiran ja lapsen välisellä suhteella on todettu olevan mahdollisuuksia muun muassa tunne-elämän haasteiden vähentämisessä (Anderson 2007, 9). Erityisesti lasten sosiaalisten taitojen ja tunne-elämän kehittymisen on havaittu parantuneen eläinavusteisen työskentelyn kautta, etenkin erityistä tukea tarvitsevilla lapsien kohdalla (Stone 2010, 24). Järven ja Ikäheimon (2020) mukaan sosiaaliset taidot, oman vuoron odottaminen ja huomion jakamisen taidot kehittyvät koiran kanssa toimiessa. Koirasta usein ajatellaan, että se myös hyväksyy kaikki ja koiran avulla kielteisyys voi kääntyä myönteiseksi toiminnaksi. (Järvi & Ikäheimo 2020, 35–37. Nebbe (1991 36–37) kertoo, kuinka työskentely koirien kanssa voi myös vahvistaa lasten itsetuntoa ja sosiaalisia taitoja, ja sitä kautta lasten vuorovaikutustaidot myös kehittyvät.

Empatia ja tunteiden käsittely. Raevaara (2011, 186) toteaa teoksessaan, ihmisten kokevan koiria kohtaan empatiaa, sillä tunnistamme samanlaisia tunteita toisiammekin kohtaan. Tämän voi selittää sillä, että ihmisillä on taipumus inhimil-

listää koira. Eläinavusteisen toiminnan on todettu vaikuttavan lapsen sosiaali-
seen ja emotionaalisen kehitykseen (Gee ym, 2017, 2). Eläinten avulla voidaan
myös kehittää lapsen empatiakykyä (Walsh 2009a, 470). Meadan ja Jegatheesan
(2010) toteaa myös, että eläinten avulla voidaan opettaa oppilaille tunteita ja nii-
den käsittelyä. Lapselta voidaan esimerkiksi kysyä, miltä eläimestä tuntuu eri ti-
lanteissa. (Meadan & Jegatheesan 2010, 76). Zasloffin ja Hartin (1999, 351) toteut-
tamassa tutkimuksessa mukana olleet luokanopettajat kertoivat eläimen läsnä-
olon opettavan lapsille ystävällisyyttä ja huolenpitoa eläimiä kohtaan. Goodman
ja Laurel (1989, 464) osoittivat, että valvottu vuorovaikutus koirien kanssa lisäsi
pyyteetöntä käyttäytymistä autistisilla lapsilla.

Hergovichin, Monshin, Semmlen ja Zieglmayerin (2002) tutkimuksessa koi-
ran läsnäolon huomattiin kehittävän lasten empaattisuutta sekä kontrolliluok-
kaan verratessa koiraluokka osoitti korkeammat pisteet empatiassa eläimiä koh-
taan. Lisäksi koiran läsnä ollessa aggressiivinen käyttäytyminen väheni (Hergo-
vichin ym. 2002, 46–47). Kasvatuskoina voi toimia myös hyvänä tunteiden käsit-
telyn välineenä. Jos lapsi ei ole valmis kertomaan omista tunteistaan ihmiselle,
voidaan lasta kannustaa jakamaan tunteitaan eläimelle (Meadan & Jegatheesan
2010, 76.)

Vuorovaikutus. Järvi ja Ikäheimo (2020, 61) havaitsivat teoksensa haastatte-
luiden yhteydessä, että koiran avulla voidaan vahvistaa emotionaalista vuoro-
vaikutusta koulussa. Stone (2010, 24–25) huomasi tutkimuksessaan lasten otta-
van enemmän katsekontaktia ja keskustelevan spontaanisti sekä kysyvän kysy-
myksiä koiriin liittyen. Koiran kouluttaminen ja siitä huolehtiminen tarjoaa lap-
selle tilaisuuden oppia vuorovaikutusta sekä sosiaalisia taitoja (Ryan 2000, 21).
Koiriin liittyvien toimintojen on havaittu lisäävän lasten välistä vuorovaikutusta
sekä parantavan heidän kaverisuhteitaan luoden mukavaa yhdessä tekemistä.
Näin ollen koirat luovat lapsille mahdollisuuksia onnistuneeseen vuorovaiku-
tukseen. (Meadan & Jegatheesan 2010, 77). Stonen (2010, 25) mukaan tämä perus-
tuu siihen, että lasten on helppo tulkita eläimiä. Lemmikki mahdollistaa helpon
keskusteluaiheen ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa (Hart 2010, 69). Lisäksi

eläimet tuovat pelkällä läsnäolollaan ihmisestä myönteisen vaikutelman ja ihmiskontaktit voivat muuttua välttelevistä ystävällisiksi (Melson 2001, 126–127). Aikaisemmissa tutkimuksissa on huomattu koiran vaikuttavan oppilaiden sosiaalisiin taitoihin. Vainion (2018, 43) tekemässä tutkimuksessa todettiin, että autististen lasten sosiaalista vuorovaikutusta ei tapahtunut lähes ollenkaan ilman koiraa.

Itsesäätelytaidot. Eläinten kanssa toimiessaan lapset oppivat itsesäätelytaitoja. Pieni lapsi on innokas esimerkiksi koskettelemaan eläintä, mutta samalla lapsi ymmärtää eläimen herkkyyden. Lapsi oppii eläinten kanssa ollessaan hillitsemään ja hallitsemaan itseään aikuisen tuen avulla. (Melson 2001, 77). Eläinten on todettu tukevan ihmisiä esimerkiksi impulssien hallinnassa ja itsereflektiossa (Diamond & Ling 2016, 51–52). Anderson ja Olson (2006, 42) huomasivat tutkimuksessaan emotionaalisisista ongelmista kärsivien sekä käyttäytymishäiriöisten oppilaiden itsesäätelykyvyn parantuneen, koska he oppivat koiran avulla hallitsemaan käyttäytymistään ja rauhoittumaan, eivätkä oppilaat käyttäytyneet enää aggressiivisesti koiraa kohtaan. Kokeilussa, jossa koira tuli kouluun täyspäiväisesti huomattiin oppilaiden käyttävän koiria tunteiden ja käytöksen kontrollointiin välttääkseen tunnekriisin syntymisen (Anderson 2007, 6.)

2.3.2 Käyttäytyminen

Tutkimuksissa on todettu kasvatuskoiralla olevan merkitystä lasten käyttäytymisen eri alueisiin. Lapsien opettaminen koiran kanssa toimimiseen kannustaa ja tukee positiivista käyttäytymistä (Mercer 2019, 43). Kasvatuskoiran on koettu myös rauhoittavan ja yhdistävän luokkaa (Ks. esim. Kotrschal & Ortbauer 2003, 155.)

Kunnioittaminen ja vastuu. Szecsin, Barberon, Del Campin ja Toledon (2010, 128) koiraopetusohjelman todettiin auttavan lapsia kehittämään turvallista käyttäytymistä koirien kanssa sekä lisäsi heidän vastuullisuuttansa ja kunnioitusta ihmisiä ja eläimiä kohtaan. Andersonin (2007, 7) tutkimuksessa oppilaiden kunnioittamista ja vastuullisuutta edistettiin antamalla heille tehtäviä koiraan, liittyen esimerkiksi huolehtimalla koiran ravinnosta ja huomioimalla sen tunteet.

Kuten myös Anderssonin ja Olsonin (2006, 47) tutkimuksessa oppilaat, joilla oli todettu emotionaalisia häiriöitä, kehittivät koulukoiran myötä vastuuntuntoisimmiksi ja heidän käytöksensä oli kunnioittavampaa. Lapset näyttivät ottavan vastuuta koirasta toimimalla huomaavaisesti ja huomioimalla sen tarpeet sekä opettajan auktoriteettiä kasvoi (Kotrschal & Ortbauer 2003, 155). Zasloffin ja Hartin (1999, 351) tutkimukseen osallistuneet kertoivat eläimen opettavan pelkällä läsnäolollaan vastuuta sekä kunnioitusta eläimiä kohtaan. Mercerin (2019, 52) tutkimukseen osallistuneet opettajat raportoivat oppilaiden parantuneesta käyttäytymisestä, mikä näkyi muun opettajaa kohtaan ilmaistun kunnioituksen kasvamisena.

Ilmapiiri. Kasvatuskoirat vahvistavat koulun ja luokan ilmapiiriä. Mercerin (2019, 14) tutkimuksessa haastattelut ja kyselyn tulokset osoittavat, että koulukoiran tuominen kouluun edistää positiivista kouluympäristöä. Koirat pystyvät havainnoimaan ihmisen elekieltä ja tunteita (Telkänranta 2015, 75). Hergovichin ym. (2004, 4) tutkimuksessa selvisi, että koiran läsnäolon parantavan ensimmäisen luokan oppilaiden sosiaalista integraatiota.

Anderson (2007) havaitsi koulukoiran parantavan lasten kokemaa koulu-myönteisyyttä. Tämä näkyi muun muassa innokkuutena tulla kouluun. (Anderson 2007, 6). Kotrschal ja Ortbauer (2003) taas havaitsivat kasvatuskoiratoiminnan vaikuttavan luokahuoneessa siten, että luokasta tuli sosiaalisesti yhtenäisempi. Lasten kiinnostus koiraa kohtaa silti vaihteli ja koiran vaikutukset käyttäytymiseen olivat erilaisia. Luokan yhtenäistyminen näkyi epäsosiaalisen käyttäytymisen, kuten esimerkiksi aggressiivisuuden ja yliaktiivisuuden vähenemisenä. Tutkimuksessa huomattiin myös, että sisäänpäin vetäytyvät oppilaat muuttuivat sosiaalisemmiksi koiran ollessa luokassa. (Kotrschal & Ortbauer 2003, 148–155).

Friesen (2010) kertoo koiralla olevan merkitystä sosiaaliseen hyvinvointiin. Tämä näkyy muun muassa ryhmäytymisen helpottumisella ja yksilöiden osallistumisena ryhmän yhteiseen toimintaan. Koiran huomattiin rentouttavan ilmapiiriä ja lisäävän vuorovaikutusta sekä lisäävän puheenaiheita (Friesen 2010, 265).

Koira voi parantaa pelkästään läsnäolollaan yhteenkuuluvuuden tunnetta (Latvala-Stillman 2013, 22–24). Kasvatuskoira voi myös läsnäolollaan tukea luottamuksellisen opettaja-oppilassuhteen rakentumista (Beetz 2013, 2). Opettaja luo luokkaan turvallisen ilmapiirin, mutta koiralla on silti oma roolinsa luottamuksen vahvistamisessa (Järvi & Ikäheimo 2020, 61.)

Luokassa toimiminen. Kotrschal ja Ortbauer (2003) havaitsivat oppilaiden parantuneen käyttäytymisen. Tutkimuksessa huomattiin, että enemmän huomiota kiinnitettiin opettajaan koiran ollessa luokassa. (Kotrschal ja Ortbauer 2003, 148). Hergovich ym. (2002) samoin kuin Kotrschal ja Ortbauer (2003, 147) raportoivat tutkimuksissaan luokkahuoneiden olevan sosiaalisesti homogeenisempi, ja jossa käyttäytymisen ääripäät, kuten aggressiivisuus ja hyperaktiivisuus väheni. He myös huomasivat oppilaiden osoittavan näkyvämpää ja haastavampaa käyttäytymistä huomattavasti harvemmin, kun koira oli luokkahuoneessa. Kuitenkin tytöt osoittivat vähemmän käyttäytymisen muutoksia kuin pojat (Kotrschal ja Ortbauer 2003, 154). Gee ym. (2016) tutkimuksessa koirille lukeminen nähtiin aiheuttavan muutoksia lasten käyttäytymisprosesseihin, millä taas on positiivinen vaikutus ympäristöön, missä lukemista harjoitellaan. Positiivisen vaikutuksen ympäristöön huomattiin taas puolestaan tukevan lukutaitoa. (Gee ym. 2016, 12.)

Rauhallisempi käyttäytyminen. Koulukoirailla on rauhoittava vaikutus oppilaisiin. Koiran läsnäolon on todettu vähentävän stressiä jännittävässä tilanteessa, kuten esimerkiksi ääneen lukiessa. (Jalongo 2005, 9). Joskus stressaantunut opiskelija tarvitsee syliinsä vain koiran pään tai pelkästään eläimen läsnäolo voi saada heidät tuntemaan ja ajattelemaan selkeämmin (Sheckler 2017, 7). Eläinten rauhallinen läsnäolo, lämmin turkki, rauhallinen hengitys ja sydämen sykkeen on todettu olevan oleellisia tekijöitä ihmisen mielen rauhoittamiseksi. (Chandler 2005, 93–95.)

2.3.3 Kognitiiviset taidot

Eläinten merkitys lasten kognitiivisiin taitoihin on huomattu monissa tutkimuksissa. Eläinavusteisuuden on todettu vaikuttavan suoraan oppilaiden motivaatioon, keskittymiseen, sitoutumiseen ja tehokkuuteen sekä sillä on todettu olevan

epäsuora positiivinen vaikutus oppimiseen (Gee, Griffin & McCardle 2017, 2). Walsh (2009a, 470) toteaa tutkimuksessaan, lemmikeillä olevan myönteisiä vaikutuksia lapsen kognitiiviseen kehitykseen.

Motivaatio. Koiralla on merkitystä oppilaiden motivaatioon (Gee 2011, 120). Tämä tulee ilmi muun muassa Treatin (2013, 8) väitöskirjan tulokset viittaavat siihen, että lukeminen kasvatuskoiralle lisää minäpystyvyyden tunnetta ja sitä kautta lisää opiskelijoiden motivaatiota lukea. Anderson ja Olson (2006, 3) tutkimuksessa olleet opettajat kertoivat kasvatuskoiran luovan kiinnostusta ja motivaatiota erityisesti niille oppilaille, joilla on oppimisvaikeuksia tai muita haasteita.

Koulukoiralla on taito tuoda iloa koulupäiviin ja sitä kautta motivoida oppilaita. Tieto siitä, että koulukoira on tulossa kouluun saattaa myös kannustaa oppilasta lähtemään kouluun haastavinakin aamuina. (Ahonen 2013, 188). Classroom Canines™ -ohjelmassa huomattiin, että huonot läsnäolotiedot omaavat opiskelijat panostivat osallistumiseen, jotta he pääsivät lukemaan koirille (Lloyd & Sorin 2014, 3). Beetzin (2013, 6) esittelemien tutkimustulosten mukaan positiivista asennetta ja koulumyönteisyyttä oppimista ja koulua kohtaan on pidetty oppimisen edellytyksenä, näin ollen kasvatuskoiralla on potentiaalia tukea oppimista ja kasvatuksellisia päämääriä. Järven ja Ikäheimon (2020, 52) teoksessa taas kerrotaan oppilaiden lähtevän koiran kanssa paljon mieluummin ulkoilemaan kuin ilman sitä. Lisäksi toistoja vaativia harjoitteita jaksetaan pidempään koiran kanssa. (Järvi & Ikäheimo 2020, 52.)

Ryan (2000) totesi tutkimuksessaan lemmikkien toimivan erinomaisina kasvatus- ja opetusvälineinä jo päiväkotikäisille lapsillekin. Hänen tutkimuksessa lemmikkien todettiin vahvistavan oppilaiden luontaista uteliaisuutta opetustilanteita kohtaan ja samalla lemmikkien huomattiin lisäävän oppilaiden kiinnostusta koulua kohtaan (Ryan 2000, 19–23). Kotrschal ja Ortbauer (2003) huomasivat, että jotkut aktiivisemmista oppilaista olivat äärimmäisen innokkaita oppimaan enemmän luokassa olleen koiran tarpeista ja käytöksestä. Koiran kanssa toteutetun toiminnan on todettu lisäävän oppilaiden fyysistä aktiivisuutta. (Kotrschal ja Ortbauer 2003, 155.)

Keskittyminen ja tarkkaavaisuus. Kasvatuskoiran merkitys oppilaiden keskittymiskykyyn ja motivaatioon on todettu useissa eri tutkimuksissa. Gee, Crist ja Carr (2010) tutkivat koiran läsnäolon vaikutusta keskittymiseen, tehtävien suorittamiseen ja ohjeiden noudattamiseen. Tutkimuksessa oppilaat tekivät keskittymistä vaativia tehtäviä pehmokoiran, oikean koiran ja ihmisen kanssa. He huomasivat, että oikean koiran läsnä ollessa lapset keskittyivät paremmin tehtäviin ja vaativat huomattavasti vähemmän ulkopuolista ohjausta tai johdattelua tehtävissä. Tutkimuksessa huomattiin myös oppilaiden olevan motivoituneempia toimimaan oikean koiran kanssa kuin pehmokoiran. Koiran läsnäolon todettiin parantavan oppilaiden suoriutumista kognitiivisesti haastavista sekä keskittymistä vaativista tehtävistä (Gee ym. 2010, 173). Kotrschalin ja Ortbauerin (2003, 2) tutkimuksessa koiran läsnäolo liitettiin parempaan keskittymiseen opettajaa kohtaan. Keskittymisen ero tuli esiin verrattaessa luokkaan, jossa koira ei ollut. Päiväkodissa koirien läsnäolon on havaittu parantavan lasten keskittymiskykyä ja kehittävän lasten oppimisvalmiuksia. (Stone 2010, 24.)

Oppimisen tuki. Eläinten on todettu tukevan ihmisten työmuistia sekä motivaatiota (Diamond ym. 2016, 52–53). Säännöllisellä lukukoiralle lukemisella on merkittävä vaikutus lukutaidon kehittämisessä (Jalongo 2005, 156). Lane ja Zavada (2013, 88–89) toteavat koiralle lukemisen motivoivan ja innostavan sekä olevan mukavaa niille oppilaille, joille lukeminen on haastavaa. Zentsin, Fiskin, ja Laubackin (2017, 91) lukukoirakokeilussa huomattiin, että koira-avusteinen työskentely oli vaikuttanut positiivisesti sekä oppilaiden lukutaitoon että heidän sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen kehittymiseen. Koiran ollessa läsnä lapsi saa houkuttelevamman mahdollisuuden lukemistilanteeseen (Jalongo 2005, 155). Kasvatuskoiraa voidaan käyttää apuna myös lasten motoristen taitojen opettamisessa (Stone 2010, 25). Eläimet ovat eläviä esimerkkejä ja ne pystyvät tekemään vaikeat abstraktit asiat konkreettisemmiksi lapsille (Melson 2001, 62–76). Lapset esimerkiksi nauttivat siitä, että he saavat matkia koirien toimintoja (Stone 2010, 25). Koira voi auttaa lasta unohtamaan omat rajoitteensa ja samalla rentouttaa häntä (Bueche 2003, 48.)

3 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää yleisopetuksessa toimivien opettajien käsitysten kautta, millaisia merkityksiä kasvatuskoiralla on alakoulun yleisopetuksen oppilaille.

- Millaisia merkityksiä kasvatuskoiralla on opettajien käsitysten mukaan yleisopetuksen oppilaille?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa tarkastellaan tutkimukseni toteutusta. Alussa perustelen tutkimukseni lähestymistavan kirjallisuuteen perustuen. Sen jälkeen kerron tutkimukseni aineiston keruusta ja analysoinnista vaihe vaiheelta. Lopuksi tuon esille tutkimukseni eettisyyteen liittyviä ratkaisuja.

4.1 Lähestymistapa

Tutkimukseni on toteutettu laadullisesti ja se pyrki tilastollisten yleistysten sijaan antamaan mahdollisimman syvää ja kokemuksiin pohjautuvaa tietoa kasvatustekniikan merkityksestä oppilaille (Patton 2002, 14). Näin ollen tutkielmani pohjaa myös laadulliseen tutkimuksen tieteenfilosofiaan ja metodeihin. Laadullisessa tutkimuksessa tuntemattoman asian ratkaisemiseksi täytyy tehdä merkitystulkintaa tutkittavasta aiheesta (Alasuutari 2012, 35). Tässä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita yleisopetuksen opettajien käsityksistä liittyen kasvatustekniikan merkityksestä oppilaille.

Pyrin tutkielmassani ymmärtämään ja tarkastelemaan opettajien käsitysten kautta koiravastaisuuden merkitystä oppilaille. Opettajien erilaiset kokemukset loivat mahdollisuuden vertailla kasvatustekniikkaan liitettyjä merkityksiä oppilaille. Tällöin tutkielmani lähestymistavaksi sopii fenomenografia. Sana fenomenografia on muodostettu kreikan kielen sanoista *phainomenon* (ilmiö) ja *graphein* (kuvata, mitata) (Kakkori & Huttunen 2014, 8; Uljens 1989, 11; Kroksmark 1987, 227). Lähestymistavan tavoitteena on kuvailla ja ymmärtää ilmiöitä koskevia käsityksiä sekä käsitysten keskinäisiä suhteita (Vilkkä 2011, 2). Fenomenografisessa lähestymistavassa ajatellaan, että on olemassa yksi maailma ja ihmiset ymmärtävät sen eri näkökulmista käsin (Marton 1981, 177). Keskeistä fenomenografialle on myös aineistolähtöisyys sekä sen kiinnostus ihmisten erilaisiin käsityksiin ja niiden eri muotoja kohtaan. Fenomenografiassa käsitys ymmärretään olevan kontekstisidonnaisia. (Nikkonen, Laitila & Pietilä 2012, 258).

Fenomenografista lähestymistapaa voidaan toteuttaa kahden eri näkökulman kautta. Tutkimusta tehtäessä ensimmäisen asteen näkökulmassa ollaan kiinnostuneita todellisuudesta sellaisenaan kuin se on. (Häkkinen 1996, 30–33; Uljens 1991, 82–83). Toisen asteen näkökulmassa taas tutkija pyrkii kuvaamaan jotain ilmiötä tutkittavan käsityksen kautta. (Häkkinen 1996, 23; Huusko & Paloniemi 2006, 164–165). Häkkisen (1996, 15) mukaan fenomenografia eroaa toisen asteen näkökulman korostaminen kautta muista laadullisen tutkimuksen menetelmistä.

Suomessa fenomenografista tutkimusta on tehty paljon kasvatustieteissä tutustuen alalla työskentelevien ja sitä opiskelevien käsityksiin (Huusko & Paloniemi 2006, 163). Niikon (2003, 7) mukaan fenomenografia on ollut erittäin suosittu lähestymistapa kasvatustieteellisessä tutkimuksessa 2000-luvulla. Se on tarjonnut hyvän tavan tutkia ihmisten käsityksiä muun muassa opetuksen ja kasvatuksen ilmiöiden osalta. (Niikko 2003, 7.)

Tutkielmani keskittyy siihen, miten todellisuus rakentuu tutkittavien puheessa ja miten he sanallistavat omia kokemuksiaan (Heikkinen, Huttunen, Niiglas & Tynjälä 2005, 342). On siis tärkeää ottaa huomioon, että tutkijan tekemä tulkinta saattaa olla erilainen, miten tutkittava on asian käsittänyt. Saadakseni mahdollisimman objektiivisen tuloksen, käytän lähestymistapana fenomenografian lisäksi hermeneutiikkaa, koska se lisää tutkielmani tulkinnallisen ulottuvuuden (Laine 2015, 31). Hermeneutiikalla viitataan tekstien tulkintataitoon ja sen kautta pyritään ymmärtämään merkityksiä (Puusa & Juuti 2020, 70–71). Tässä tutkielmassa olen tunnistanut omat esiymmärrykseni teemaan liittyen, ja pyrkinyt avoimeen aineiston tulkintaan. Hermeneuttisen kehän mukaisesti olen useaan otteeseen lukenut aineistoani ja tehnyt siitä tulkintoja sekä tarkastellut tulkintojani kriittisen reflektion kautta (Eskola & Suoranta 1998, 109). Hermeneuttista kehää seuraten olen päässyt lopulliseen tulkintaani.

Kaikki tutkimukset perustuvat metodologiselle pohdinnalle. Metodologia pohjautuu ajatukseen siitä, että tutkija pohtii oman tutkimuksensa mahdollisuuksia ja rajoitteita suhteessa todellisuuteen ja aiempiin tutkimuksiin. Sen voidaan ajatella olevan sääntöjä, joiden avulla määritellään, miten metodeja eli välineitä käytetään, jotta voidaan saavuttaa asetettu tavoite. (Tuomi & Sarajarvi 2017,

14). Tutkielmani teon aikana pohdin tutkimukseni ja sen aiheen metodologista yhtäpitävyyttä eli johdonmukaisuutta toimia siinä laadullisen tutkimuksen perinteessä, jota edustaa omassa työssään (Tuomi & Sarajärvi 2017, 140). Pohdin tutkielmaani liittyvien valintojeni sopivuutta, kuten esimerkiksi sopiiko aineiston analysointitapa aineistonkeruu menetelmäni. Tutkielmassani metodologinen johdonmukaisuus näkyy myös pohdittaessa sen merkitystä tieteenalalle (Tuomi & Sarajärvi 2017, 140). Tutkielmani aihetta on tärkeä tutkia, koska laajempi tieto aiheesta tukee kasvatuskoiran käyttöä tulevaisuudessa koulumaailmassa.

4.2 Tutkimuksen aineistonkeruu ja aineisto

Laadullisen tutkimuksen aineiston keräämistä voidaan kutsua päämäärähaikuseksi toiminnaksi, ja tutkimuksen päämäärä vaikuttaa siihen, millaisia aineistoja hankitaan (Juuti & Puusa 2020, 98). Laadullisessa tutkimuksessa oleellista on, että tutkittavat valikoituvat harkinnan pohjalta sekä heidän tietonsa tutkittavasta ilmiöstä on mahdollisimman laaja (Tuomi & Sarajärvi 2017, 84–86.)

Keräsin aineiston puolistrukturoitujen haastattelujen avulla 2021 kevään aikana. Metodologisesti temahaastattelussa eli puolistrukturoiduissa haastattelussa korostetaan ihmisten antamia merkityksiä asioille sekä sitä, miten ne syntyvät vuorovaikutuksessa (Hirsjärvi & Hurme 2007, 48). Fenomenografinen lähestymistapa tuli esiin avoimen kysymystenasettelun kautta. Kysymysten avoimuudella pyrittiin antamaan haastattelussa tilaa erilaisille käsityksille. (Huusko & Paloniemi 2006, 164). Tärkeää tutkimuksen kannalta on tutkimuskysymyksien ja aineiston keskinäinen vastaavuus (Moilanen & Rähä 2018, 58–59). Tämän vuoksi puolistrukturoitu haastattelu oli sopiva haastattelumenetelmä tähän tutkielmaan. Koen saaneeni haastattelujen avulla laajempia vastauksia ja pystyin tekemään muun muassa tarkentavia kysymyksiä haastateltaville. Hirsjärvi & Hurme (2010, 34–35) toteavatkin haastattelujen mahdollistavan tutkijalla tarkennuksien pyytämisen sekä keinon tarkkailla nonverbaalia viestintää, jonka

avulla voidaan selventää vastauksia. Kysymysten syventäminen ja tarkentaminen on puolistrukturoidun haastattelun vahvuus (Tuomi & Sarajärvi 2017, 65). Haastattelujen avulla on mahdollista päästä laajemmin sisälle ihmisen kokemusmaailmaan (Laine 2018, 39.)

Tutkittavien löytämistä varten julkaisin haastattelukutsun. Etsin tutkimukseen sopivia opettajia muun muassa kasvatuskoiiriin liittyvien Facebookissa olevien Alakoulun aarreaitta, Opet ja koirat kasvatustyössä ja Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry jäsenten keskusteluryhmän kautta. Lisäksi etsin osallistujia erilaisten lehtiartikkeleiden kautta. Lehtiartikkeleiden avulla saatujen yhteystietojen kautta laitoin henkilöille sähköpostia. Aluksi lähetin tutkielmani kuvauksen, jonka jälkeen halukkaille osallistujille toimitettiin sähköpostitse tutkimuspyyntö. Haastattelut toteutettiin Teamsin, Zoomin tai puhelun välityksellä.

Aineisto kerättiin yleisopetuksessa toimivilta opettajilta ympäri Suomea ja osallistujia oli yhteensä kahdeksan (N=8). Kestoiltaan haastattelut olivat 30 min-1h 30 min. Ajallisesti aineistoa kertyi yhteensä 5 tuntia ja 52 minuuttia. Litteroitua tekstiä tuli yhteensä 65 sivua. Tutkimukseen osallistujat olivat joko luokanopettajia tai resurssiopettajia. Vaatimuksena osallistua tutkimukseen oli koiran käyttö työvälineenä sekä työskentely yleisopetuksen piirissä. En rajannut tutkimuksen osallistujia pois, jos he eivät olleet käyneet koiransa kanssa pätevoittävissä koulutuksissa, vaikka opetushallituksen (2020) ohjeistus sen vaatii. Koulutukset ovat tärkeitä kasvatuskoin toiminnan jatkumisen kannalta, mutta en silti kokenut olennaiseksi rajata osallistujia tämän tutkielman osalta. Tämä päätös perustui osallistujien haasteelliseen löytämiseen koronapandemian aikana. Neljä tutkimukseen osallistuneista ja heidän koiransa olivat suorittaneet koulutuksen ja soveltuvuuskokeen, mikä pätevoittää koira-avusteiseen työskentelyyn. Kolme opettajaa ja heidän koiransa ei ollut käynyt koulutusta tai soveltuvuuskoetta muun muassa koronaviruspandemian vuoksi.

Koin haastattelujen aikana tärkeäksi asiaksi pitää kameraa päällä sähköisen toteuttamisen vuoksi. Tämän avulla haastattelut tuntuivat henkilökohtaisemmalta. Haastattelun alussa kävin haastateltavan kanssa läpi nauhoituksen sekä

sen säilyttämiseen ja tuhoamiseen liittyvät seikat. Lisäksi ennen haastattelua kysyin osallistujilta haluavatko he vielä lisätietoja tutkielmani teemoista. Ennen haastattelun aloittamista kerroin haastateltaville tarkan ajan nauhoituksen aloittamisesta. Tämän avulla pyrin siihen, ettei tallenteelle tulisi mitään ylimääräisiä tietoja haastateltavasta.

4.3 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi toteutettiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Tutkimuksen analyysillä pyritään luomaan aineistoon selkeyttä, jotta voidaan tehdä luotettavia ja loogisia päätelmiä ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi 2017, 91). Päädyin aineistolähtöiseen sisällönanalyysiin, koska kasvatustieteiden toiminnasta ei olla tehty vielä laajasti tutkimuksia ja toiminnan yleistyessä on tärkeää, että tutkimukseen perustuvaa tietoa olisi saatavilla. Eskolan ja Suorannan (1998, 15) mukaan aineistolähtöinen analyysi on tarpeellinen silloin, kun tutkittavan ilmiön olemuksesta tarvitaan perustietoa. Toinen syy sisällönanalyysin valinnalle oli se, että se on yleisanalyysimenetelmä ja sitä voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä (Tuomi & Sarajärvi 2017, 91). Tässä tutkimuksessa fenomenografia nähdään tutkimusprosessia ohjaavana tutkimussuuntauksena, joten sisällönanalyysi oli mahdollista yhdistää siihen luontevasti (Niikko 2003.)

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin tarkoituksena on nostaa tutkimuskysymysten kannalta olennaiset asiat esiin aineistosta. Aineisto toimii perustana itsessään ja sen pohjalta muodostetaan uusia näkökulmia. (Eskola 2001, 136). Aineistolähtöisessä analyysissä prosessi etenee yksittäisestä yleiseen eli se on induktiivinen analyysi. Pääajatus aineistolähtöisessä analyysissä on se, että analyysiyksiköt valitaan aineistosta tutkimuksen tarkoituksen mukaisesti, eli analyysiyksiköt eivät ole etukäteen valittuja. (Tuomi & Sarajärvi 2017, 80). Tulee kuitenkin muistaa, ettei täysin puhdasta induktiivista päättelyä ole mahdollista tehdä. Puhdas induktiivinen päättely perustuisi pelkästään havaintojen kuvaa-

miseen ilman ennakkokäsityksiä eikä se ole mahdollista, koska objektiivisia havaintoja ei ole olemassa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006; Tuomi & Sarajärvi 2002, 98.)

Lähestyin tutkielmani aineistoa merkitysten analysoinnin sekä niiden tulokinnan kautta. Seurasin Tuomen ja Sarajärven (2009) aineistolähtöisen analyysin etenemismallia. Aloitin analyysiprosessin ensiksi tulostamalla litteroidut haastattelut ja lukemalla niitä perusteellisesti. Tämän avulla pyrin saamaan kokonaisvaltaisen kuvan aineistostani. Aineistoon perehtymisen jälkeen aloitin koodaamisen. Laadullinen sisällönanalyysi pohjautuu koodaukselle, jossa tunnistetaan ja nimetään aineistosta löytyneitä sisällöllisiä elementtejä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91–92). Aineistolähtöisessä koodauksessa, tutkija lähtee avoimin mielin tutkimaan aineistosta sellaisia kohtia, jotka kertovat tutkimuskohteesta jotakin kiinnostavaa (Vuori). Merkitsin eri värisillä yliviivaustuseilla aineistosta löytyviä samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Sisällön analyysi on mahdollista tehdä käsityöomaisesti kuten esimerkiksi leikkaa- ja liimaa-tekniikkaa tai taulukoita (Vuori). Toteutin analyysin leikkaa- ja liimaa tekniikkaa käyttäen eli leikkasin yliviivatut kohdat paperista ja konkreettisesti yhdistelin samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Myöhemmässä vaiheessa käytin myös post-it lappuja ajatuksieni tukena. Lopuksi loin tietokoneen avulla taulukkoja.

Taulukossa 1. havainnollistan analyysiprosessin eri vaiheet. Ryhmittelin ne aineistolähtöisen sisällönanalyysin mukaisesti pääluokkaan, yläluokkaan, alaluokkaan ja pelkistettyihin ilmauksiin. Taulukko sisältää vain esimerkit kasvatuskoiran merkityksestä oppilaan intoon ja motivaatioon oppimista kohtaan, eikä sen vuoksi sisällä kaikkia vastaajien ilmauksia.

Taulukko 1. Esimerkki aineiston analysoinnin vaiheista

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokka	Yläluokka	Päälouokka
<p>"Kaikki kirjoitti sanakoetta innoissaan"</p> <p>"Ääneen lukeminen ei ole itsestään selvää, nyt odotetaan vuoroa innoissaan."</p> <p>"Mun mielestä auttaa ja motivoi"</p> <p>"Koira toimii motivoivana tekijänä."</p> <p>"Silloin tehdään mahdollisimman tylsiä tehtäviä."</p> <p>"Tekee tehtävistä mukavampia."</p> <p>"Sanon, että nyt Musti pyöryttää noppaa, ja oppilas on et joo kyllä kyllä!"</p> <p>"Nyt ollaan piilosta koiran kanssa ja lapsi unohti pelon."</p>	<p>Kaikki osallistui innoissaan</p> <p>Motivaation lisääntyminen</p> <p>Innostaa yksitoikkisiin tehtäviin</p> <p>Koiran tukee oppimistilanteissa</p>	<p>Halu osallistua opetukseen</p> <p>Koira kääntää oppimistilanteet mukaviksi</p>	<p>Motivaatio ja opiskeluinto</p>

4.4 Eettiset ratkaisut

Tutkielmani teon aikana noudatin Tutkimuseettisen neuvottelulautakunnan (TENK) ohjeistusta hyvistä tieteellisistä käytännöistä. Keskeisiä teemoja hyvälle tieteelliselle käytännölle on muun muassa muiden tutkijoiden töiden kunnioittaminen, tutkimuslupien huolehtiminen sekä tiettyjen toimintatapojen noudattaminen kuten rehellisyys ja huolellisuus (TENKT 2012, 6.)

Tutkimusaiheen valinta on eettinen kysymys, ja pohdin tutkimusta suunnitelllessani, millainen merkitys tutkielmallani on yhteiskunnalle (Tuomi & Sarajärvi 2017, 114). Koen tutkimukseni olevan merkityksellinen yhteiskunnalle

eläinavusteisuuden laaja-alaisen hyödyn vuoksi. Useissa tutkimuksissa on todettu eläinavusteisuuden parantavan ihmisten hyvinvointia ja sosiaalisia taitoja (Ks. esim. Pet Partners 2020). Keskeinen eettinen ulottuvuus on tutkimukseni aiheeseen nivoutuva koiran käyttö työvälineenä. Vaikka tutkimukseni käsittelee kasvatuskoiran merkitystä oppilaille, on silti tärkeä huomioida muun muassa miten koiraa käytetään luokassa eettisesti. Tämä tuli esiin haastateltavien vastassa alkukartoitus kysymykseen koiran käytöstä luokassa.

Kaikki haastateltavat olivat vapaaehtoisesti mukana, ja heille lähetettiin sähköpostitse tutkimuslupa (liite 1.) ja tietosuojailmoitus (liite 2.) Kuulan (2015, 45) mukaan tutkittavien tulee tietää perustiedot tutkimuksesta ja tutkittavan tiedon käyttötarkoituksesta sekä kertoa mitä osallistuminen tutkimukseen konkreettisesti tarkoittaa. Tutkimusluvassa tuli ilmi haastateltavien oikeus peräännyä tutkimuksestani sekä se, että heille seuraa siitä mitään haittaa. Tutkimusluvassa kerrottiin tutkimukseen osallistumisen tarkoittavan vahvistusta tutkimukseen osallistumisesta, joten erillistä allekirjoitusta ei vaadittu. Tietosuojailmoitus sisälsi tarkemman tiedon siitä, mihin henkilötietojen käyttö perustuu, tutkimuksen luonteen ja sen taustan. Lisäksi tietosuojailoituksessa kerrottiin tutkittavan oikeuksista, tutkimuksen hyödyistä ja haitoista sekä henkilötietosuojaan liittyvistä teemoista.

Tutkittavien informointi sekä tietosuojalainsäädännön noudattaminen on tärkeää peilattaessa niitä hyviin tieteellisiin käytäntöihin (Kuula 2015, 45). Tämä on eettisesti perusteltua, jotta tutkittavalla on riittävästi tietoa tutkimukseen ja osallistumiseen liittyen (Tuomen & Sarajärven 2017, 63). Lisäksi heille annettiin mahdollisuus olla osallistumatta tai jättää tutkimukseen osallistuminen kokonaan kesken, jos heistä tuntui siltä missä tahansa kohtaa tutkimusta. Tämän avulla pyritään kunnioittamaan ihmisen itsemääräämisoikeutta osallistua tutkimukseen (Kuula 2015, 44–61.)

Keräämiäni haastateltavien tietoja säilytin huolellisesti yliopiston suojatulla asemalla varmistaen, etteivät ne päädy kenellekään muulle ulkopuoliselle hen-

kilölle. Haastattelujen tallenteet poistettiin heti litteroinnin jälkeen. Aineisto tu-
laan taas tuhoamaan asiaan kuuluvalla tavalla tutkimuksen valmistumisen jäl-
keen.

Tutkimukseen osallistujista käytetään tulosluvussa pseudonyymeja eli
tunnistekoodia. Käytössäni on lyhenteet O1-O8. Jos tutkimukseen osallistujien
koirien nimet tulevat esiin sitaateista, niistä käytetään keksittyjä nimiä (Musti ja
Tessu).

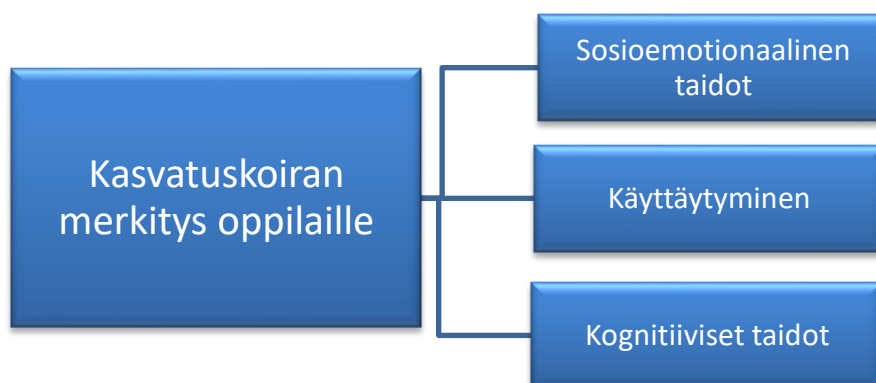
5 KASVATUSKOIRAN MERKITYKSET OPPI- LAILLE

Opettajien haastatteluiden kautta muodostui kolme pääluokkaa, jotka ovat seuraavat: kasvatuskoiran merkitys oppilaiden sosioemotionaalisiin taitoihin, käyttäytymiseen sekä kognitiivisiin taitoihin (kuvio 2.). Käsittelen tutkimuksen tuloksia näiden kolmen pääluokan kautta.

Tutkimustuloksissa on tärkeää huomioida, että tutkimukseen osallistuneiden opettajien mukaan kasvatuskoiran merkitys näkyi toiminnan alussa voimakkaammin, kuin toiminnan myöhemmissä vaiheissa. Lisäksi haastateltavien käsityksien mukaan kasvatuskaira ei ollut ainoa tekijä osassa tulosten teemoissa, vaan siihen liittyi muitakin tekijöitä. Esimerkiksi yhteenkuuluvuuden tunteen muodostumiseen luokanopettajallakin on oma merkityksensä.

Luokanopettajien käsitysten mukaan kasvatuskoiran merkitys oppilaille esiintyi pääsääntöisesti positiivisesti kuin negatiivisesti. Kasvatuskoiran negatiivinen puoli tuli esiin muun muassa koirapelkoisten oppilaiden kanssa. Myös työyhteisön negatiivinen suhtautuminen kasvatuskairaan nostettiin esiin, mutta tässä tutkimuksessa en käsittele asiaa syvemmin.

Kuvio 2. Pääluokat

5.1 Sosioemotionaaliset taidot

Kasvatuskoiran merkitys sosioemotionaalisiin taitoihin ilmeni useimmiten oppilaiden tunteiden ilmaisussa. Luokanopettajien käsitysten mukaan kasvatuskoiran nähtiin tukevan oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja, parantamalla luokan yhteenkuuluvuuden tunnetta ja sen muodostumista. Kolmen opettajan mukaan kasvatuskoiralla oli merkitystä myös empatian kehittymiseen.

5.1.1 Tunteiden ilmaisu

Viisi opettajista näki kasvatuskoiralla olevan merkitystä oppilaiden tunteiden ilmaisuun. Oppilaat avautuivat hermostumisen tai riitatilanteiden jälkeen kasvatuskoiran kanssa helpommin ja nopeammin. Opettajat perustelivat havaintoiaan vertaamalla aikaan ennen kasvatuskoiraa. Tuntemattomatkin oppilaat hyötyivät kasvatuskoirasta. Kahden opettajan mukaan tuntemattomiin oppilaisiin sai helpommin kontaktin, ja he alkoivat useammin kertomaan vaikeista asioista kasvatuskoiran ollessa läsnä. O1, O2 ja O3 kertovat kokemuksistaan seuraavasti:

"Siis tällänen suorastaan ongelmatapaus suorastaan, nii kerran ku minulla oli aikaa ja istuin siinä käytävällä koirien kanssa. Ja sattuu mun seuraan ja siinä samalla hän makasi lattialla iso oppilas ja hän vuodatti, kuinka hänellä on rankkaa olla et hän haluaa sitä ja tätä ja tuota. Ja hän puhu tosi avoimesti." O1

"Sillä luokalla semmonen lapsi joka oli hyvin lukkiutunut kertomaan omista tunteistaan että jos sillä oli riita välitunnilla niin se ei koskaan kertonut sitä omaa näkökulmaa vaan se niinku mökötti ja meni ihan kuoreensa sykkyrään... Ei mun tarvinnut tulla siihen käytävään sen koiran kanssa silittämään koiraa ja rupesi puhumaan siitä välitunnin tapauksesta." O2

"...Ykski poika ei puhu ku hän ei puhunu suomen kieltä, et hirveen arka puhumaan. Et Mustille puhu vaan lapuilla. Et jos Musti vei hänelle kuvalapun nii sit hän uskals puhua Mustille. Se oli mulle todella iso herätys et vitsi mikä voima koiralla on et mitä tunnelukoja se saa auki." O3

Kasvatuskoiran avulla oppilaat avautuivat vaikeista asioista opettajille useammin kuin ilman koiraa. Oppilaiden koettiin kertovan jopa huomaamattaan asioita koiran ollessa läsnä esimerkiksi välitunnin aikana lenkillä. Koiran läsnäolo siis madalsi oppilaiden ja opettajan välistä keskustelukynnystä.

5.1.2 Tunteiden säätely

Kaikki opettajat kertoivat haastattelussaan kasvatuskoiralla olevan merkitystä oppilaiden tunteiden säätelyyn ja sitä kautta käytökseen. Kasvatuskoira auttoi oppilaita tunteiden käsittelyssä sekä toimi tukena tunnetilojen laskussa. Aineistossa mainittiin useasti tunnepuolen ongelmien lisääntyneen koulumaailmassa. Opettajat kokivat kasvatuskoiran rauhoittavan oppilaita vaikeissa tilanteissa ja raivokohtaukset laskivat sekä tasaantuivat nopeammin kasvatuskoiran kanssa kuin pelkästään opettajan läsnä ollessa. Esimerkiksi pelkästään koiran ottaminen syliin auttoi tilanteen rauhoittumista.

” Jos vaikka lapsella on vaikka ahdistusta joku ja sitten saakin siitä koirasta semmoista niinku rentoo hyvää oloa niin kyllähän se vaikuttaa tietenkin sen lapsen itsensä koulunkäyntiin ja sit koko luokanki kannalta” O3

” Kyllä ne niinku saa itsensä rauhalliseksi huomattavasti nopeammin kuin vain mun kanssa. Niin sitä kautta. Joku kerran sano, että tähän koiran turkkiin on niin hyvä itkeä itkut.” O4

” ...Mutta silloin kun me saadaan sitten Musti siihen mukaan, niin tuota niin nehän saattaa pystyä niinku kaks tuntia esimerkiksi olee ryhmän kanssa, joka on siis tosi iso saavutus.” O6

Kasvatuskoiran nähtiin tukevan myös oppilaiden tunteiden käsittelyä. Oppilaat, joilla ilmeni ahdistusta, saivat koiran kautta hyvää oloa itselleen. Yksi opettajista kertoi oppilaan hyötyneen kasvatuskoirasta, käsitellessään tunteitaan menehtyneeseen läheiseen liittyen. Opettajat kokivat myös kasvatuskoiran tukevan oppilaiden itseluottamuksen karttumista. Tämä näkyi esimerkiksi koiran onnistuneena ohjaamisena. Lisäksi yksi opettajista totesi erityisoppilaiden integraation yleisopetukseen onnistuvan paremmin kasvatuskoiran avulla.

5.1.3 Vuorovaikutus

Kasvatuskoiran merkitys vuorovaikutuksen tukemisessa näkyi opettajien haastatteluissa kahdella alueella: vuorovaikutuksen helpottumisena sekä sosiaalisten suhteiden parantumisena. Kuusi opettajista koki kasvatuskoiran tukevan oppilaiden itseilmaisua. Opettajat olivat huomanneet, että hiljaisempien oppilaiden oli helpompi ilmaista itseään kasvatuskoiran ollessa läsnä. Tämä näkyi oppilaissa

esimerkiksi arkuuden unohtumisena, minkä seurauksena uskallettiin viitata op-
pitunneilla.

”Hän ei niiku pystynyt sanoo, et hän meni aivan lukkoon siel tunnilla, jos piti sanoo jotain englanniks. Sit ku meillä oli koira siellä ja sit yhdessä keksittiin taululle tarinaa niiku et mitä sä osaat englanniks sanoo. Nii hän yhtäkkiä muodostaa semmosen virkkeen ku ”Musti is our school dog”. Mä olin vaa että ohhoh, että sieltä tuli ihan semmonen, et häntä ihan selvästi helpotti. Koiran läsnäolo auttoi pelkästään. Huomio kiinnittyi koiraan, nii ei tarvinnut keskittyä siihen omaan toimintaan.” O1

”Et kun se silittää mulla on ollu pari tällstä oppilasta koiran kautta ollaan saatu kommunikaatiota et koiran kautta lähtee rohkeesti vastaamaan tai jos muuten aristelee luokassa puhumista.” O8

Viisi opettajista kertoi oppilaiden keskinäisten sosiaalisten suhteiden saaneen tukea kasvatuskoirasta. Syrjäanvetäytyvät oppilaat aloittivat opettajien mukaan itsenäisesti sosiaalisia tilanteita koiran kanssa. Leikkiessä ja rapsuteltaessa koira oppilaat alkoivat puhumaan keskenään, mitä ei aikaisemmin ollut tapahtunut. Kasvatuskoiran kautta oppilaat onnistuivat luomaan kaverisuhteita.

”Lapsetkin on ehkä keskenään ruvenneet nyt enemmän niinku kaveeraamaan ja sitten tavallaan siinäkin on ollut sitten se niinku lähtenyt siitä tilanteesta, että sen koiran kanssa on puuhailtu...” O3

”Mä oon ollu hirveen yllättyne, koska hän ei ota kontaktia kehenkään oppilaaseen muuten, mut sit sen koiran leikin kautta hän leikki toisten oppilaiden kanssa.” O8

5.1.4 Empatia

Kolme opettajaa koki empatian kehittyvän kasvatuskoiran avulla. Koiran nähtiin itsessään opettavan oppilaille empatiaa ja koira pystyttiin käyttämään mallina empatian opettamiseen. Opettajat pystyivät perustelemaan esimerkiksi tunteita koiran kautta. O1 ja O8 kertovat kuvailevat kokemuksiaan seuraavasti:

” Nii onhan se sillai koira-avusteista, ja siihen liitetään niitä tavoitteita nii kyllä empatia kehittyy ja muuta. Kaikki haluaa keskustella avoimesti, miten tärkeitä on ottaa kaikki huomioon ja tällstä ja sit et lapset kohtelee toisiaan ystävällisemmin. Niitten ääni on paljon lempeämpi mitä ne käyttää toisistaan.” O1

”Ja jos siellä on, joku kiusaaminen nii siitä on helppo ottaa se empatian kautta.” O8

Kasvatuskoiran koettiin myös tuovan lempeyttä oppilaisiin. Se tuli esiin muun muassa oppilaiden puhutavasta ja siitä miten he olivat toisiensa kanssa.

Erään opettajan käsityksen mukaan oppilaat ottivat myös koiran huomioon empaattisesti, koska eivät halunneet aiheuttaa koiralle esimerkiksi epä mukavaa oloa.

5.2 Käyttäytyminen

Kasvatuskoiralla huomattiin olevan merkitystä oppilaiden käyttäytymisen tukemiseen. Kaksi toistuvasti esiin nousevaa havaintoa oli kasvatuskoiran merkitys oppilaiden ohjeiden noudattamiseen sekä luokan ilmapiiriin. Opettajat kokivat, että kasvatuskoiralla on myös merkitystä oppilaiden vastuunkantoon ja koirapelkoon. Koirapelkoisten oppilaiden osalta huomattiin, että kasvatuskaira tuki oppilaiden koirapelon siedätystä tai ainakin hillitsi sitä. Toisaalta opettajat ilmaisivat haastatteluissaan, ettei kaikille oppilaille kasvatuskoirasta ole hyötyä.

5.2.1 Ohjeiden noudattaminen

Kasvatuskoiralla nähtiin olevan merkitystä oppilaiden ohjeiden ja sääntöjen mukaan toimimisessa. Oppilaiden käytös koulussa oli hillitympää ja koiran koettiin ohjaavan oppilaita parempaan käyttäytymiseen. Käyttäytymisen hillintä näkyi esimerkiksi siten, että oppilailta jäi turha häärääminen kuten tuolilla keikkuminen pois ja ohjeita kuunneltiin tarkemmin. Eräs opettajista kertoi oppilaiden käyttäytyvän sievästi kasvatuskoiran lähellä. He huolehtivat yhdessä käytöksestään, jotta koiralla olisi hyvä olla. Opettajien mukaan oppilaat muistuttivat toisinaan epäsovivasta käytöksestä kuten huutamisesta.

”Sanoin heille, että hei, että mä pidän huolen tämä harjoitetaan koiraani silleen, ettei Mustikaan saa haukkua siellä käytävällä niin niin sitten, kun te tulette välittömästi sisälle niin älkää tekään rasittako koiran herkkiä korvia metelöimällä paremmin kun ne tietävät. Ja he tottelee sillain sääntöjä paremmin, kun he tietää mitä sillä vaikutusta on koiraan. O2

”Jatkuvasti huomauttamaan isoja poikia lumipallojen heittelystä tai epäselvistä käyttäytymisestä, niin sitten sitten sitten ne ei niinku ehkä koe sitä valitusta. Tavallaan sitten heidän käyttäytymisestään niin negatiivisiin kun mulla on koira mukana, niin sitten myöskin suuntaa sen niiden tekemisen siihen koiraan ja rupesit sen kanssa lenkkeilemään ja sit mun mielestä saa niinku tuntemattomienkin oppilaisiin paremmin kontaktia sillä, että että se koiran siinä mukana et se on semmoinen jäänmurtaja tavallaan.” O5

Kasvatuskoiran koettiin olevan osa yhteisöä ja luokan sääntöjen muotoutuvan sen mukaan. Luokassa oli yhdessä tehty säännöt kasvatuskoiraa varten.

Opettajat pystyivät perustelemaan oppilaille tiettyä käytöstä tai sääntöä koiran kautta. Lisäksi kasvatuskoiralla perusteltuja sääntöjä ei koettu negatiivisena.

5.2.2 Vastuunotto

Kasvatuskoira loi oppilaille halun kantaa vastuuta. Opettajat antoivat oppilaille vastuutehtäviä liittyen koiran hoitoon. Oppilaat saivat esimerkiksi huolehtia koiran vedestä ja herkuista. Huolehtiminen ja vastuunotto tuotti oppilaille mielihyvää.

”Sehän on itsessään oppilaille palkkio että tuota minä sain hän tuottaa koiralle mielihyvää huolehtia vähän...” O6

Erään opettajan oppilaat perustivat muun muassa koirapartion, minkä tarkoituksena oli huolehtia siitä, että kaikki huolehtivat koiran hyvinvoinnista. Tämä näkyi esimerkiksi siten, että oppilaat siivosivat luokan oma-aloitteisesti.

5.2.3 Ilmapiiri

Kaikki tutkimukseen osallistuneet opettajat kokivat kasvatuskoiralla olevan merkitystä luokan ilmapiirin tukemisessa. Kasvatuskoiran nähtiin yhdistävänä tekijänä oppilaiden välillä. Tämä näkyi oppilailla esimerkiksi ylpeyden tunteena luokassa olevasta kasvatuskoirasta. Kasvatuskoira loi yhteenkuuluvuuden tunnetta ja luokan ilmapiiri koettiin leppoisammaksi ja iloisemmaksi. Eräs opettajista kertoi kasvatuskoiralla olevan merkitystä luokan yleiseen mielialaan ja yhteishenkeen. Kasvatuskoiran kautta oppilaiden välille syntyi yhteistä huumoria ja naurua sekä oppilaat ovat oppineet kehumaan toisiaan. Ilmapiirin kasvun myötä oppilaiden uskallus olla ryhmässä omana itsenään on kasvanut. Lisäksi ilmapiiri koettiin sallivammaksi esimerkiksi virheiden osalta. Kasvatuskoira loi luokkaan kodinomaisuutta ja sitä kautta turvallisuuden tunnetta oppilaille.

”Mut muistan, ku meil on ollu välillä koiran pentujaki vierailu luokassa nii nää on ollu ehkä sellasia 2-3 luokkalaisia, nii ne on ollu tosi yhdistäviä tekijöitä oppilaille.” O1

”Ne on niinku tosi ylpeitä siitä, että omalla luokalla on koira.” O6

”...Että oppilaat oppii luokassa arvostamaan kavereita erilaisina oppijoina. Miten se Musti ei nyt tuota osaa ja Tessu osaa. Nii sit mä sanon et ne on erilaisia niiku teki. Sä opit

matikassa ton ihan heti kun taas toinen jankkaa sitä pidempään. Koirien kautta pystyy samaistumaan siihen, että jokaisella on oikeus olla oma ittensä." O8

5.2.4 Koirapelko

Neljä opettajaa kertoi kokemuksestaan, missä oppilas oppi pois koirapelostaan kasvatuskoiran ja opettajan tuen avulla. Yksi opettaja oli kohdannut koirapelkoisia oppilaita, muttei tiedä kuinka edetä asian kanssa vai antaako vain asian olla. Kaksi opettajaa taas ei ollut kohdannut koirapelkoisia oppilaita. Opettajat, jotka olivat saaneet oppilaalta koirapelon vähentymään, olivat siedättäneet pelkoa koiria kohtaan pois muun muassa viettämällä kahdestaan aikaa oppilaan kanssa.

"... oli kova pelko koiria kohtaan ja ja tuota ja tosi iisisti kyllä lähdettiin sekä siitä et se oli niinku ihan etäisyyden päästä aina, jos oli jotain juttua meillä siihen. Siinä seuraavassa kahdessa vuodessa, kun se ehti siinä olla niistähän tuli aivan ylimmät ystävykset." O6

"Sitten tää yks oppilas kävi kolme kertaa mun luokassa ja ensimmäisellä kerralla se hypäs kertakaikkiaan pulpetin päälle. Sä näät sen et kiara on kiinni mut nyt mä päästän sen irti et se tekee mun kanssa juttuja. Ja sit kolmannella kerralla melkein halas jo Mustia" O8

Koirapelkoiselle oppilaalle tarjottiin usein mahdollisuutta seurata koira-avusteista toimintaa kauempaa sivusta. Oppilas sai edetä omaan tahtiin pelkonsa kanssa. Opettajat kokivat tärkeäksi, että koira-avusteisesta toiminnasta informoidaan huoltajia, jotta allergiset ja koirapelkoiset oppilaat pystytään kartoittamaan.

5.2.5 Kasvatuskoiran hyöty

Aineistosta nousi esiin opettajien kokemus siitä, etteivät kasvatuskoirasta hyödy kaikki oppilaat. Tähän vaikutti opettajien mukaan esimerkiksi oppilaiden tausta. Jos oppilaalla sattui olemaan kotona eläimiä, niin silloin oppilas ei välttämättä ollut kiinnostunut kasvatuskoirasta millään tasolla. Yksi vastaajista kertoi oppilasta ällöttävän koira eikä sen vuoksi halunnut olla tekemisissä sen kanssa.

"Hän ei hyötynyt ehkä siitä koirasta, mutta joo elikkä ajatella että 44 oppilaan joukosta, jos lasken sen luokan ja tän nykysen luokan nii yks oppilas on ollut sellainen joka ei niin kauheesti tykännyt." O3

"Sit on lapsia joilla on koiria kotona nii niitä ei vois vähempää kiinnostaa. Yksi oppilas oli vaa koirahan tossahan on" O8

Erilaiset pelot koira kohtaa estivät opettajien mukaan muutamien oppilaiden kohdalla koira-avusteisen työskentelyn. Kaksi opettajaa nosti erityisesti esiin

maahanmuuttajataustaisten oppilaiden pelon kasvatuskoiraa kohtaan, mikä vaikeutti koira-avusteistatyöskentelyä. Luokanopettajat toimivat kahdella eri tavalla koirapelkoisten kanssa. Osa opettajista pyrki siedättämään ja vähentämään koirapelkoa esimerkiksi kahdenkeskisillä tapaamisilla koirapelkoisen kanssa. Osa opettajista taas antoi koirapelkoisille heidän vaatiman tilansa eikä pyrkinyt muuttamaan tilannetta.

5.3 Kognitiiviset taidot

Kasvatuskoiralla voidaan todeta olevan merkitystä oppilaiden kognitiivisiin taitoihin. Merkittävimpinä havaintoina huomattiin, että kasvatuskoiran avulla oppimismyönteisyys lisääntyi ja kasvatuskoiran koettiin lisäävän oppimismotivaatiota- ja intoa. Lisäksi opettajat kokivat, että kasvatuskoiralla on myös merkitystä keskittymisen ja tarkkaavaisuuden lisääntymiseen. Koiran avulla opitaan huomaamatta myös kouluarjen keskellä.

5.3.1 Motivaatio ja opiskeluinto

Viisi opettajaa mainitsi haastatteluissaan innon ja motivaation sekä kasvatuskoiran välisen yhteyden. Opettajat kertoivat oppilaiden hyötyvän kasvatuskoirasta varsinkin puuduttavien tehtävien tekemisen aikana. Koiran avulla muun muassa aapisen lukeminen tai tekemättä jääneet tehtävät sujuivat ja ne tehtiin hetkessä. Pelkästään halu olla koiran lähellä lisäsi oppilaiden intoa opiskelua kohtaan opettajien mukaan. O7 totesi, ettei ole huomannut innon tai motivaation lisääntyneen kasvatuskoiran myötä. Seuraavaksi O1 kuvaa, miten epämiellyttävien tehtävien tekeminen on kasvatuskoiran avulla sujunut mutkattomammin oppilaiden kanssa:

”Niin me ollaan käännetty se nurinpäin niin et silloin ku koira on paikalla, silloin tehdään mahdollisimman tylsiä tehtäviä. Eli niitä tehtäviä mitä ne oppilaat normaalisti inhoais. Esimerkiksi yks pieni oppilas inhoaa aapisen lukua, se on ihan hirveetä hän ei jaksais millään keskittyä. Nyt taas sitä ollaan tehty aina joka kerta koirien kanssa, ja hän on niin onnellinen kun koira on siinä vieressä ja kuuntelee ja ku hän lukee. Ja se toimii jopa kotonan.” O1

5.3.2 Oppimismyönteisyys

Opettajien mukaan kasvatuskoiralla on merkitystä oppilaiden oppimismyönteisyyteen. Kuusi opettajaa oli huomannut tämän työskennellessään kasvatuskoiran kanssa. Oppimismyönteisyys näkyi oppilaiden haluna osallistua luokassa tapahtuviin oppimistilanteisiin. Halu osallistua näkyi esimerkiksi aktiivisuutena osallistua koiran kanssa yhdessä toteutettaviin harjoitteisiin ja negatiivisen suhtautumisen muuttumisena positiivisemmaksi koiran myötä. Myös koulumyönteisyyden parantuminen näkyi opettajien haastatteluissa. Oppilailla, joilla oli haasteellista tulla kouluun, kouluun tuleminen helpottui kasvatuskoiran avulla. O2, O4 ja O8 kuvailee kokemuksiaan oppimismyönteisyydestä seuraavasti:

”...ja sitten kun se lapsi oli lukenut sen oman osuutensa, niin sitten se sai pyytää Mustin tassua ja antaa antaa namin palkaksi niin tää lisäs kyllä siis koira lisää aktiivisuutta luokassa.” O2

”Ja oon saanu tosi tiukkoja tapauksia mitkä on ilmottanut et en tuu enkun tunnille. Joo ei tartte tulla, mutta haluatko tulla koiraa ohjaamaan enkun tunnille. Älä vaan ota kirjaa mukaan tunnille. Niin sitten se on koko tunnin ajan ollut ihan tohkeissaan siellä mukana ja palkannut sitä koiran, että joo todellakin kyllä.” O4

”Voi sanoo et kaikki haluaa osallistua ja olla mukana. Kaikki haluaa laskea ne kynnet ja Mustihan vaa nauttii siitä” O8

Kaksi opettajaa mainitsi, että pelkästään koiran läsnäolo tukee oppilaiden myönteisyyttä koulua ja oppitunteja kohtaan. Kasvatuskoira tekee kouluun tuloa mukavampaa. Neljä opettajaa kertoi saaneensa huoltajilta suoraa palautetta. Palautteissa muun muassa ihmeteltiin suurta halua tulla koiran läsnäolon vuoksi kouluun. Esimerkiksi O8 kertoo kokemuksestaan seuraavasti:

”Niin tuota kyllähän sieltä kotoa tuli aika pian palautetta, että eivät ois uskonu, et lapsi näin innoissaan menee illalla nukkumaan, että nopeesti aamu, että pääse sinne luokkaan, koska siellä on koira.” O8

Oppilaiden suuri halu osallistua kasvatuskoiran kanssa tehtyihin harjoitteisiin toi esiin tarpeen rajoittaa oppilaiden osallistumista. Osa opettajista totesi haastatteluissa, että ovat valitettavasti joutuneet jopa tarvittaessa rajoittamaan oppilaiden osallistumista koiran jaksamisen vuoksi halukkaiden osallistujien suuren määrän vuoksi.

5.3.3 Keskittyminen ja tarkkaavaisuus

Haastateltavien vastauksien mukaan kasvatuskoiralla oli positiivinen merkitys oppilaiden keskittymiseen ja tarkkaavaisuuden kohdentamiseen. Viisi opettajaa oli huomannut kasvatuskoiralla olevan merkitystä tähän. Oppilaat, joilla on keskittymisvaikeuksia pystyvät palaamaan tehtävien pariin esimerkiksi koiran läheisyyden avulla. Joillekin oppilaille keskittymisen palauttamiseen auttaa aineiston mukaan se, että oppilas pääsee hetkeksi auttamaan koira esimerkiksi vaihtamalla sen veden. Osa opettajista on huomannut ryhmässä työskentelyn onnistuvan paremmin koiran läsnä ollessa. O1 ja O3 kokivat kasvatuskoiran merkityksen keskittymiseen ja tarkkaavuuteen seuraavasti:

”Nii jotenki sellanen et mulla on joitakin oppilaita, joilla on keskittymisvaikeuksia ja tunteiden kanssa sellasta säätely vaikeutta. Jos on vaikka huono päivä, ja pitäis tehdä töitä nii se ei oikeesti ota onnistuakseen, mut sit ku mä sanon ku mä tunnen oppilaani ja koirani että uskallan näin toimia, että sanon kiukkupussille että hei ota koira syliin vähän aikaa ootat ja luet samalla nii se iha järestään se ongelma ratkeaa siihen kohtaan ”O1

” ...yllättävän hyvin ne pystyy keskittymään työhön ku työhön. Esimerkiksi jos on sellainen hetki, että kun on se pikku ryhmä, joka lukee Mustille, niin silloin huomaa sen, että kuinka hyvin he pystyvät kuuntelemaan toisiaan ja lukee vuorotellen tosi tosi nätisti” O3

5.3.4 Arjessa oppiminen

Aineistosta neljä opettajaa mainitsi koira-arjen kautta oppimisen. Kasvatuskoiran avulla pystytään opettamaan oppilaille muuten vaikeasti opetettavia ja abstraktimpia asioita kuten esimerkiksi toisen puolesta iloitseminen. Lisäksi opettajat huomasivat oppilaiden harjoittelevan kasvatuskoiran avulla taitoja, joita ei ollut tarkoitus harjoitella. Opettajat mainitsivat muun muassa hienomotoriikan, itsehillinnän ja ryhmätyötaitot, joita oli harjoiteltu huomaamatta kouluarjen keskellä. Yksi opettajista kertoi, että metsää pelkäävä oppilas oli päässyt pelostaan irti koiran kanssa siellä leikkiessä.

”Niin sit ku rupee miettimään et miten mä opettaisin nää konkreettisesti nii se on aika hankala alkaa miettimään, että tänää harjoitellaan itsehillintää toisen vuoron nauttimisesta. Mut koiran kanssa se on helppo.” O8

Kasvatuskoiran avulla pystyttiin opettamaan myös oppiaineisiin liittyviä teemoja. Eräs opettaja kertoi, että kasvatuskoiran kautta opeteltiin murtolukuja

laskemalla koiran kynsiä ja niiden eri värejä. Kaikki oppilaat halusivat osallistua, jolloin oppiminen tapahtui omalla painollaan ja jopa huomaamatta.

5.3.5 Oppimisen tuki

Yleisopetuksessa olevien erityisoppilaiden oppimisen tukeminen kasvatuskoiran avulla on ollut hyödyllistä kolmen opettajan mukaan. Erityisoppilaat ovat koiran avulla pystyneet osallistumaan paremmin yleisopetuksen tunneille. Eräs opettajista kertoi, oppilaansa tekevän esityksiä koiralle, jos annetut tehtävät tuntuvat haasteellista. Esitykset ja niiden tekeminen aktivoi oppilasta. O4 pohti oppimismotivaatiota koiran avulla:

”Oli asperger lapsi, joka ei suostunut tekemään ruotsin sanakoetta vaan se repi ne. Ja mulla oli jostain syystä ollu pitkä tauko koiran kanssa, sitten se tuli luokkaan Mä laitoin sen selkäreppuun ne kokeet ja sanoin että vasemmassa on helpot ja oikeassa vaikeat. Ja sit mä aattelin et nyt varmaan saadaan tosi isot kilarit et voihan paska hyvä minä. Mut sit hän sano vaan ääneen: ”Minä teen ensin täältä vasemmalta nämä helpot ja mä otan kohta sitten tuolta oikealta ope nuo vaikeat”. Ja siinä ope jäi sitten hieman suu auki, että whats going on, mutta lapsi, joka siis siihen asti oli repinyt kaikki sanikset että niin todellakin teki molemmat. Eli onko se sitten motivaatio niin ehkä.” O4

6 POHDINTA

Tässä luvussa tarkastelen tutkimukseni tuloksia ja johtopäätöksiä. Peilaan tutkimukseni tuloksia aiempiin tutkimustuloksiin. Arvioin myös tutkimukseni luotettavuutta sekä lopuksi pohdin kasvatuskoiran toimintaan liittyviä jatkotutkimusaiheita.

6.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätelmät

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kasvatuskoiran merkityksiä oppilaille. Aineisto kerättiin haastattelemalla luokanopettajia ja heidän käsityksensä analysoitiin aineistopohjaisen sisällönanalyysin avulla. Tässä luvussa esittelen keskeiset tutkimustulokset ja johtopäätökset.

Tutkimukseni tulosten voidaan todeta vahvistaneen ja olevan saman suuntaisia aikaisempien tutkimusten kanssa. Tutkimukseen osallistuneet luokanopettajat kokivat kasvatuskoiran luovan monia merkityksiä oppilaille. Vastauksista nousseet merkitykset jaettiin kolmeen pääteemaan: sosioemotionaaliset ja kognitiiviset taidot sekä käyttäytyminen. On kuitenkin tärkeää huomioida eri merkityksien sisällä olevat teemat voivat olla toisiinsa liitännäisiä. Myöskään kasvatuskoiran ei voida sanoa olevan ainoa merkityksellinen asia tutkimuksessa nousseisiin teemoihin. Luokan hyvän työrauhan ylläpitämiseen vaikuttaa moni tekijä kasvatuskoiran lisäksi, esimerkiksi myös opettajan luoma struktuuri. Tämän vuoksi haluan korostaa tutkimustuloksissa kasvatuskoiran merkitystä tuen muodossa.

Kasvatuskoiran kognitiivinen merkitys oppilaille tuli esiin luokanopettajien mukaan vahvimmin oppimismyönteisyyden sekä motivaation ja innon lisääntymisenä. Oppimismyönteisyys tuli esiin muun muassa haluna tulla oppitunneille ja aktiivisena osallistumisena oppitunneilla. Tämä tuli näkyviin myös Classroom Canines TM-ohjelman tuloksissa. Opiskelijat, joilla oli vähäinen läsnäolon määrä, osallistuivat tunneille useammin koiran ollessa mukana (Lloyd & Sorin 2014, 3). Motivaatio ja into opiskelua kohtaan ilmeni epämiellyttävienkin

tehtävien vaivatta tekemisenä. Pelkästään koiran läsnäolon nähtiin lisäävän intoa opiskelua kohtaan. Luokanopettajien käsitysten mukaan oppilaiden tarkkaavaisuus ja keskittyminen kasvoi kasvatuskoiran myötä. Näiden nähtiin lisääntyneen esimerkiksi siten, että keskittymisvaikeuksista kärsivät oppilaat pystyvät palaamaan tehtävien pariin esimerkiksi koiran läheisyyden avulla. Geen, Cristin ja Carrin (2010, 173) tutkimuksessa huomattiin koiran läsnäolon parantavan lasten keskittymistä ja suoriutumista kognitiivisesti haastavissa tehtävistä. Kaikki oppilaat eivät kuitenkaan hyödy kasvatuskoirasta. Syiksi luokanopettajat mainitsivat pelon, inhon tai kiinnostuksen puute oman lemmikin vuoksi.

Aiemmissä tutkimuksissa on huomattu kasvatuskoiran merkitys oppilaille erityisesti sosioemotionaalisten taitojen osalta. Tämä tuli vahvasti esiin myös tutkimuksessani. Tuloksissa kasvatuskoiran sosioemotionaalisen merkitys näkyi tunteiden säätelyssä ja ilmaisussa. Kaikki opettajat mainitsivat tunteiden säätelyn merkityksen. Kasvatuskoina tuki oppilaita erityisesti tunnetilojen laskiessa. Myös Melson (2005, 77) toteaa luokassa olevien eläinten auttavan etenkin pienempiä lapsia tunteiden hallinnassa. Vuorovaikutus ja sosiaaliset suhteet helpottivat kasvatuskoiran myötä. Esimerkiksi syrjäänvetäytyvät oppilaat saivat kasvatuskoiran avulla tukea sosiaaliin tilanteisiin. Itävaltalaisessa tutkimuksessa huomattiin vastaavia merkityksiä. Pelkästään koiran läsnäololla oli merkittäviä myönteisiä vaikutuksia lasten sosiaalistumiseen eivätkä lapset viettäneet niin paljon aikaa yksin, kuin ennen koiraa (Kotrschal & Ortbauer 2003, 153–154). Oppilaiden nähtiin avautuvan helpommin opettajalle koiran ollessa läsnä. Empaattisuuden mainitsi kaksi opettajaa. Kasvatuskoiran avulla pystyttiin käsittelemään empaattisuutta ja sen ajateltiin itsessään opettavan sitä. Aiemmissä tutkimuksissa on todettu eläimen pelkän läsnäolon opettavan lapsille ystävällisyyttä, vastuuta, huolenpitoa ja kunnioitusta eläimiä kohtaan sekä empaattisuus lisääntyi. (esimerkiksi Zasloff & Hart 1999, 35. Hergovichin 2002, 7.)

Käyttäytymisen osalta luokanopettajat huomasivat oppilaiden kunnioittavan paremmin sääntöjä. Luokanopettajat pystyivät käyttämään kasvatuskoiraa tukena toivotun käytöksen saavuttamiseksi eikä säännöistä muistuttamista sil-

loin koettu negatiivisena. Oppilaat keskittyivät paremmin luokassa ja kuuntelivat ohjeita paremmin kasvatuskoiran ollessa läsnä. Epätoivottuun käytökseen oppilaat puuttuivat myös itsenäisesti. He muun muassa puuttuivat luokkakaverien käytökseen ja muistuttivat toisiaan säännöistä. Aiemmassa tutkimuksessa todettiin myös oppilaiden yleisen käyttäytymisen muuttuneen paremmaksi koiran läsnä ollessa (Brelsford, Gee, Meints & Pheffer 2017, 692) sekä käyttäytymisen ääripäiden, kuten aggressiivisuuden ja hyperaktiivisuuden vähentyneen (Kotrschal & Ortbauer 2003, 147). Opettajat olivat huomanneet oppilailla lisääntyneen halun kantaa vastuuta. Kasvatuskoirasta haluttiin huolehtia ja varmistaa, että sillä on kaikki hyvin. Kasvatuskoiralla oli positiivinen merkitys luokan ilmapiiriin. Sen avulla ilmapiiristä tuli myönteisempi ja se nähtiin yhdistävänä tekijänä. Friesen (2010, 265) tutkimuksessa selvisi, että koira rentouttaa luokan ilmapiiriä ja tukee vuorovaikutusta sekä antaa lisää puheenaihetta. Tutkimukseni tuloksissa huomattiin vastaavaa. Oppilaiden uskallus olla omana itsenään ryhmässä kasvoi, ja ilmapiiri koettiin sallivammaksi esimerkiksi virheiden osalta.

Tutkimuksen tavoite saavutettiin tutkimuskysymyksen osalta. Tulosten perusteella voidaan huomata kasvatuskoiran laajat positiiviset mahdollisuudet kouluissa. Tutkimuksen kautta saadun käsitykseni mukaan kasvatuskoiran käyttö yleisopetuksen oppilaiden kanssa on hyödyllistä. Tutkimuksestani on myös hyötyä, kun opettajat pohtivat koira-avusteisuuden aloittamista työssään sekä ne toimivat myös perusteluina huoltajille ja kouluyhteisöille toimintaa aloittaessa.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tuoda mahdollisimman avoimesti yleisopetuksessa toimivien luokanopettajien käsityksiä ilmi kasvatuskoirien merkityksestä oppilaille, eikä näin ollen universaaleja yleistyksiä tavoiteltu. Määrittämättömät yleistyksiset voivat johtaa vain harhaan (Sarajärvi & Tuomi 2017, 138). Tutkimukseen osallistuneiden määrä oli myös suhteellisen pieni, joten tulokset eivät tämänkään vuoksi ole yleistettävissä.

Tutkimuksen luotettavuutta tukee harkitusti valittu aineistonkeruumenettelmä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231). Tutkimukseni aineiston kerääminen tapahtui puolistrukturoidun haastattelun avulla. Aineiston luotettavuutta olisi voitu entisestään parantaa huolellisemmalla haastattelurungon suunnittelulla (Hirsjärvi & Hurme 2014, 184). Vaikka pyrin tekemään jatkokysymyksiä tai tarkentavia kysymyksiä, niin silti kokemattomuuteni tutkijana tuli tässä vaiheessa esille.

Aineiston analyysi toteutettiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Tämän menetelmän avulla pystytään analysoimaan aineistoa systemaattisesti ja objektiivisesti (Sarajärvi & Tuomi 2017, 87). Koen objektiivisuuden toteutuneen tutkimuksessani. Pyrin huomioimaan objektiivisuuden kaikissa tutkimukseni vaiheissa. Vaikka oma asenteeni eläimiä ja erityisesti koiria kohtaan on positiivinen, pyrin silti neutraaliin suhtautumiseen. On kuitenkin tärkeää huomioida tutkimustuloksia tutkittaessa, että löydetty merkitykset olivat pääasiassa myönteisiä, ja on mahdollista, että jotkut negatiiviset seikat ovat jääneet huomiotta. En asettanut tutkimukselle hypoteesia ja haastattelujen aikana pyrin muun muassa kysymystenasettelulla sivuuttamaan ennakoasetelmani. Pattonin (2002, 115) mukaan hermeneuttisessa tutkimusotteessa tutkijan tulee kyseenalaistaa omia tulkintoja sekä olla avoin aineiston sisältämille merkityksille.

Sisällönanalyysin luotettavuuden arvioimisessa käytetään neljää kriteeriä, jotka ovat uskottavuus, vahvistettavuus, luotettavuus ja siirrettävyys (Zhang & Wildemuth 2009, 323–324). Tutkimuksen luotettavuutta parantaa tarkka kuvaus tutkimuksen vaiheista (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 232). Pyrin tuomaan kaikki tutkimukseni eri analyysivaiheet selkeästi näkyville sekä perustelemaan ratkaisuni tutkimuskirjallisuudella. Lisäksi loin kuvion ja taulukon havainnollistamaan tutkimukseni päättelypolkua. Mitä yksityiskohtaisemmin ja havainnollisemmin tutkija pystyy kertomaan eri vaiheista, sitä paremmin luotettavuus on arvioitavissa (Puusa & Juuti 2020). Analyysivaiheista tarkasti kertominen lisää myös tutkimuksen läpinäkyvyyttä ja siirrettävyyttä (Zhang & Wildemuth 2009, 323–324.)

Eskolan ja Suorannan (1998, 153) mukaan vahvistuvuus tarkoittaa sitä, että tutkimuksen tulokset aineistosta saavat tukea vastaavista tutkimuksista. Tutkimukseni tulokset ovat yhdenmukaisia aiempien tutkimuksien suhteen. Myös aineistositaattien käyttö lisää tutkimuksen luotettavuutta, koska sen avulla lukijalle voidaan osoittaa, mihin tulosten muotoilu perustuu. (Elo & Kyngäs 2008, 112). Tutkimuksessani toin laajasti esiin tutkittavien sitaatteja, jotta heidän äänensä pääse kuuluviin.

Tutkimukseni tulosten siirrettävyys tarkoitetaan tulosten soveltumista toiseen toimintaympäristöön (Eskola & Suoranta 1998, 66–68). Tutkimustulosteni siirrettävyys saattaisi olla mahdollista. Uskon, että jos uusi joukko kasvatuskoirien kanssa toimivia luokanopettajia osallistuisi tutkimukseen ja käytettäisiin vastaavia menetelmiä, saatettaisiin päätyä samansuuntaisiin tutkimustuloksiin.

Riippuvuudella tarkoitetaan sitä, että tutkimus on toteutettu tieteellisen tutkimuksen toteuttamista yleisesti ohjaavien periaatteiden mukaisesti (Saramäki & Tuomi 2017, 121; Parkkila ym., 2000). Riippuvuus toteutuu tutkimuksessani siten, että olen seurannut yleisesti tutkimuksia ohjaavia periaatteita. Lisäksi olen pyrkinyt käyttämään mahdollisimman uutta tutkimustietoa tutkimusaiheeseeni liittyen sekä pääsääntöisesti käyttänyt alkuperäislähteitä.

Uskottavuudella tarkoitetaan sitä, että tutkija suunnittelee tutkimuksen eri vaiheet tarkasti sekä tekee tutkimuksen teon eri vaiheet mahdollisimman läpinäkyviksi (Zhang & Wildemuth 2009, 323–324). Tämä toteutui tutkimuksessani esimerkiksi siten, että ennen tutkimuksen aloittamista tein tarkan tutkimussuunnitelman. Uskottavuutta käsitellessä tulee myös huomioida ja pohtia, onko aineisto totuudenmukainen ja tutkimukseen osallistuneita kuvattu tarpeeksi (Saramäki & Tuomi 2017, 121; Parkkila ym., 2000). Tutkimukseeni osallistuneista on kerrottu kaikki tutkimuksen kannalta olevat oleelliset tiedot, ilman heidän anonyymiteettinsä vaarantumista.

Refleksiivisyys näkyy tutkimukseni aikana siten, että olen tutkijana tietoinen omista lähtökohdistani sekä vaikutukseni tutkimukseen. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana onkin tutkijan oma subjektiviteetti ja se on oleellista myön-

tää (Eskola & Suoranta 1998,154). Laadullisen tutkimuksen tutkijana olen muodostanut aineistosta analyysin ja sen myötä tutkimuksen tulokset omien tulkituksi mukaisia.

Tämä tutkimus toteutettiin poikittaistutkimuksena, joten yksi jatkotutkimusehdotus voisi olla tämän tutkimuksen jatkaminen pitkittäistutkimuksena. Pitkempi aikainen tutkimus olisi tärkeää, koska opettajat kertoivat, ettei kasvatuskoiran merkitys oppilaissa näkynyt myöhemmin enää niin voimakkaasti kuin toiminnan alussa. Toinen jatkotutkimusehdotus tämän tutkimuksen laajentaminen aineiston suppeuden vuoksi. Koira-avusteisuus yleistyy kouluissa, joten aineiston hankkiminen saattaa olla helpompaa. Jatkotutkimusta olisi myös tärkeää tehdä kasvatuskoiran merkityksestä maahanmuuttajaoppilaille. Suomessa on jonkin verran kulttuurikoira-toimintaa ja olisi mielenkiintoista saada tutkimustietoa kyseisestä näkökulmasta. Lisäksi toiminnan eettisyyden näkökulmasta olisi tärkeää tutkia, miten toiminta vaikuttaa koiran hyvinvointiin.

Toivon tutkimukseni herättävän lukijoille ajatuksia kasvatuskoiran käytön mahdollisuuksista. Koira voi tuoda luokkaan ja opetukseen monipuolisuutta sekä tukea oppilaita ja opettajaa kouluarjen keskellä. Kasvatuskoira käyttö pedagogisena menetelmänä on vasta uudehko ja uskon sen lisääntyvän jatkossa entisestään.

LÄHTEET

- Ahonen, L. 2013. Koirat kasvun ja kehityksen tukena koulussa. Teoksessa K. Ikäheimo (toim.) Karvaterapiaa: eläinavusteinen työskentely Suomessa. 184–194. Helsinki: Solution Models House.
- Anderson, K. L. 2007. Who let the dog in? How to incorporate a dog into a self-contained classroom? *Teaching Exceptional Children Plus*. 4(1), 2–17.
- Anderson, K., Olson, M. 2006. "The value of a dog in a classroom of children with severe emotional disorders." *Anthrozoos*. 19(1). 2006, 35–49.
- Animal Assisted Intervention International. 2016. <http://www.aai-int.org/aai/animalassisted-intervention/>
- Animal Assisted Intervention International: Standards of Practice. 201
<https://otaus.com.au/publicassets/80cfd523-2030-ea11-9403-005056be13b5/AAI-Standards-of-Practice.pdf>
- Beetz, A, Uvnäs-Moberg, K, Julius, Hand. Kotrschal, K. 2012. Psychosocial and psychophysiological effects of human-animal interactions: the possible role of oxytocin. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3408111/pdf/fpsyg-03-00234.pdf>
- Beetz, A. 2013. Socio-emotional correlates of a schooldog-teacher-team in the classroom. *Frontiers in Psychology*. 4(886), 1–7. <http://journal.frontiersin.org/article/10.3389/fpsyg.2013.00886/full>
- Borgström, C.N. 2013. Avustajakoirat ja koira-avusteinen työskentely. Teoksessa Ikäheimo, K. (toim.) Karvaterapiaa. Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Helsinki: Solution Models House, 75–81
- Brelsford, V. L. Gee, N. R. Meints, K. & Pheffer, K. 2017. International Journal of Environmental Research and Public Health: Animal Assisted Intervention in the Classroom– A Systematic Review. <https://core.ac.uk/download/pdf/96701550.pdf>
- Brown, J.L., Jones, S.M., LaRusso, M.D. & Aber, J.L. 2010. Improving Classroom Quality: Teacher Influences and Experimental Impacts of the 4Rs Program. *Journal of Educational Psychology*, 102(1), 153–167.
- Bueche, S. 2003. Going to the dogs: Therapy dogs promote reading. *Reading Today*, 20(4), 46.
- CASEL. 2017. Sample Teaching Activities to Support Core Competencies of Social and Emotional Learning. <https://www.casel.org/wp-content/uploads/2017/08/Sample-Teaching-Activities-to-Support-Core-Competencies-8-20-17.pdf/>

- Chandler, C. K. 2005. *Animal assisted therapy in counseling*. New York: Routledge. 2. painos
- Chapman, E. 2003. Alternative Approaches to Assessing Student Engagement Rates. *Practical Assessment, Research, and Evaluation*. 8(13). <https://scholarworks.umass.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1122&context=pars>
- Diamond, A. Kelly, M. Ling, S. 2016. Human-animal interaction and the development of executive functions. *Teoksessa Social Neuroscience of Human-Animal Interaction*. (toim.) American Psychological Association
- Elo, S & Kyngäs, H. 2008. The qualitative content analysis process. *Leading Global Nursing Research*. 62(1), 107–115.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Friesen, L. 2009. Exploring Animal-Assisted Programs with Children in School and Therapeutic Contexts. *Early Childhood Education Journal*. 37, 261–267.
- Gee, N.R, Hall, S & Mills, D. 2016. Children Reading to Dogs: A Systematic Review of the Literature. *PLOS*, 11(2).
- Gee, N.R. 2011. *Animals in the Classroom*. Teoksessa P. McCardle, S. McCune, J.A. Griffin, L, Esposito & L.S. Freund (toim.), *Animals in Our Lives: Human-Animal Interaction in Family, Community, & Therapeutic Settings*. Baltimore: Brookes Paul, H. Publishing Co. 117–141.
- Gee, N.R. Fine, A & Schuck, S. 2015. *Animals in Educational Settings: Research and Application*. Teoksessa *Animal Assisted Therapy: Theoretical Foundations and Guidelines for Practice*.
- Gee, N-R. Crist, E. & Carr, N. 2011. Preschool Children Require Fewer Instructional Prompts to Perform a Memory Task in the Presence of a Dog. *Anthrozoös*, 23:2, 173–184.
- Gee, N-R. Griffin, J. McCardle, P. 2017. *Human–Animal Interaction Research in School Settings: Current Knowledge and Future Directions*. *Sage Journals*. 3(3). 1-9.
- Goodman, J. Laurel, A. 1989. Brief Report: Pet. Facilitated Therapy With Autistic Children *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 19(3).
- Halkio, B. 2019. "Koulukoirista iloa ja huolta". *Koiramme-lehti*. <https://www.koiramme.fi/jutut/kolumnit/828-koulukoirista-iloa-mutta-myoes-huolta>
- Hang, Y. & Wildemuth, B.M. 2009. Qualitative analysis of content. Teoksessa: Wildemuth, B.M. (toim.) *Applications of Social Research Methods to Questions in Information and Library Science*. Santa Barbara, California: Libraries Unlimited, 381–329.

- Hart, L. A. 2010. Positive effects of animals for psychosocially vulnerable people: a turning point for delivery. Teoksessa A. H. Fine (toim.) Handbook on animal-assisted therapy: theoretical foundations and guidelines for practice. 3. uudistettu painos. Amsterdam: Elsevier Academic Press, 59–84.
- Heikkinen, H. Huttunen, R. Niglas, K & Tynjälä, P. 2005. Kartta kasvatustieteen maastosta. Kasvatus 36 (5), 340–354.
- Hergovich, A. Monshi, B. Semmler, G. Ziegelmayer, F. 2002. The effects of the presence of a dog in the classroom. Anthrozoös, 15(1), 37–50.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Saravaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Huusko, M. & Paloniemi, S. 2006. Fenomenografia laadullisena tutkimussuuntauksena kasvatustieteissä. Kasvatus, 37 (2), 162–173.
- Häkkinen, K. 1996. Fenomenografisen tutkimuksen juuria etsimässä. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Opetuksen perusteita ja käytänteitä.
- Ikäheimo, K. 2013. Karvaterapiaa: Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Solution Models House.
- Jalongo, M. 2005. "What are all these Dogs Doing at School?": Using Therapy Dogs to Promote Children's Reading Practice. Childhood Education, 81(3), 152–158.
- Järvi, T. & Ikäheimo, K. 2020. Koira koulutyössä. Helsinki: Books on Demand.
- Kakkori, L & Huttunen, R. 2014. Fenomenologia, hermeneutiikka ja fenomenografinen tutkimus. Ajan kasvatus: Kasvatusfilosofia aikalaiskritiikkinä.
- Kennelliitto.fi. Kasvatus- ja kuntoutuskoirat. <https://www.kennelliitto.fi/koirat/hyotykoirat/henkilokohtaiset-hyotykoirat/kasvatus-ja-kuntoutuskoirat>
- Kihlström-Lehtonen, H. 2009. Minä ja koirani. Koiran vaikutus toiminnalliseen hyvinvointiin. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/22209/URN_NBN_fi_jyu200910203997.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Klemetilä, H. 2013. Apurieläinten historiaa länsimaissa: koira, hevonen ja kissa. Teoksessa K. Ikäheimo (toim.) Karvaterapiaa – Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Helsinki: Solution Models House, 14–21.
- Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry. 2020. <http://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/kkktry/>
- Koirat koulussa – koira-avusteisen toiminnan ohjeistus oppilaitoksille. 2020. Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/koirat-koulussa-koira-avusteisen-toiminnan-ohjeistus-oppilaitoksille>
- Kotrschal K. & Ortbauer B. 2003. Behavioral effects of the presence of a dog in a classroom. Anthrozoös, 15, 147–159.

- Kuula, A. 2015. Tutkimusetiikka: Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.
- Laine, T. 2018. "Miten kokemusta voi tutkia? Fenomenologinen näkökulma." Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin (toim.) Aaltola, A & Valli, R. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Laitila, M, Nikkonen, M. Pietilä, A-M. 2012. Fenomenografinen lähestymistapa hoitotieteellisessä tutkimuksessa: asiakkaiden käsityksiä osallisuudesta mielenterveys- ja päihdetyössä. *Hoitotiede*. 24(4), 258–270.
- Lane, H. & Zavada, S. 2013. When Reading Gets Ruff: CanineAssisted Reading Programs. *The Reading Teacher* 67(2). 87–95.
- Latvala-Sillman, P. 2018. Työparina koira. Sanasilta Oy.
- Limond, J., Bradshaw, J., & Cormack, K. F. 1997. Behavior of children with learning disabilities interacting with a therapy dog. *Anthrozoos*, 10(2/3), 84–89.
- Lloyd, J. & Sorin, R. 2014 Engaging the imagination: The effect of the Classroom Canines™ program.
- MacNamara, M. & MacLean, E. 2017. Selecting animals for education environments. Teoksessa N. R. Gee, A. H. Fine & P. McCardle (toim.), *How animals help students learn: Research and practice for educators and mental-health professionals*. New York: Routledge, 182–196.
- Marton, F. 1981. Phenomenography – describing conceptions of the world around us. *Instructional Science* 10, 177–200.
- Meadan, H. & Jegatheesan, B. 2010. Classroom pets and young children. Supporting early development. *Young Children* 65(3), 70–77.
- Melson, G. F. 2001. *Why the wild things are: animals in the lives of children*. Cambridge: Harvard University Press.
- Mercer, S. 2019. School-Based Dogs, their Use and Effectiveness: A Phenomenological Study. University of Cumbria. *The STeP Journal*. 6(1), 38-58.
- Nayir, F. 2017. The Relationship between Student Motivation and Class Engagement Levels. *Eurasian Journal of Educational Research* 71. 2017. 59-78. https://www.researchgate.net/figure/Dimensions-of-Student-Engagement_tbl1_320547509
- Nebbe, L. 1991. *Nature as a Guide: Using Nature in Counseling, Therapy, and Education*.

- Niikko, A. 2003. Fenomenografia kasvatustieteellisessä tutkimuksessa. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia.
- O’Haire, M. E. 2012. Animal-assisted Intervention for Autism Spectrum Disorder: A Systematic Literature Review. *Journal of Autism and Developmental Disorders* 43(7), 1606–1622.
- Pakarinen, E., Kiuru, N., Lerkkanen, M.-K., Poikkeus, A.-M., Siekkinen, M., & Nurmi, J.-E. 2010. Classroom organization and teacher stress predict learning motivation in kindergarten children. *European Journal of Psychology of Education*, 25(3), 281-300.
- Parsons, J. & Taylor, L. 2011. What do we know and what should we do? <https://docplayer.net/237109-Student-engagement-what-do-we-know-and-what-should-we-do.html>.
- Patton, M. 2002. *Qualitative research & evaluation methods*. 3. painos. Thousand Oaks, Kalifornia: Sage.
- Perusopetuksen opetussuunnitelma. 2014. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Pet Partners. Benefits of the Human-Animal Bond. <https://petpartners.org/learn/benefits-human-animal-bond/>
- Puusa, A & Juuti, P. 2020. Organisaatiokulttuurinäkökulma esimerkkinä laadullisen tutkimuksen yleistymisessä. Teoksessa: Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Toimittaneet Anu Puusa, Juuti Panu ja Aaltio Iiris. Gaudeamus
- Raevaara, T. 2011. *Koiraksi ihmiselle*. Juva: Bookwell Oy
- Ryan, H. 2000. The use of dogs in Minnesota schools: current use, support for, potential concerns and educator familiarity with potential benefits. University of Wisconsin-Stout.
- Sheckler, A. 2017. The effect of therapy dogs on children in a learning environment. Rowan University. <https://rdw.rowan.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3443&context=etd>
- Stone, B. H. 2010. Cockapoos in the classroom: Providing unique learning opportunities for children with autism. *The Exceptional Parent* 40(5), 24–25.
- Szecsí, T. Barbero, M. Del Camp, A. Toledo, M. 2010. Teaching Strategies: Teaching Respect, Responsibility, and Kindness through Dog Safety Lessons. *Childhood Education*. 87(2), 125–128.
- Telkänranta, H. 2015. *Millaista on olla eläin?* Helsinki: SKS.
- Terapiakoulutus Keteliini. Tietoa eläinavusteisesta työskentelystä. <https://www.keteliini.fi/elainavusteisuus2/>

- Treat, W. 2013. Animal-Assisted Literacy Instruction for Students With Identified Learning Disabilities: Examining the Effects of Incorporating a Therapy Dog into Guided Oral Reading Sessions. University of California.
- Tuma, N. 2018. The Impact of Animal Assisted Therapy in Elementary Schools. Winoona State University.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2017. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK. 2012. "Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje. 2012. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- Uvnäs-Moberg, K., Handlin, L. ja Petersson, M. 2011. Promises and Pitfalls of Hormone. Research in Human-Animal Interaction. Teoksessa McCardle, P., McCune, S., Griffin, J. ja Maholomes V. (toim.). How Animal Affect Us - Examining the Influence of Human-Animal Interaction on Child Development and Human Health. Washington: American Psychological Association. 53-70.
- Vilkka, H. 2011. Fenomenografia laadullisena tutkimussuuntauksena.
- Vilkka, H. 2014. Tutki ja kehitä. <http://hanna.vilkka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-kehita%20C3%A4.pdf>
- Vuori, J. Laadullinen sisällönanalyysi. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/palvelut/menetelmaopetus/>. Luettu 4.8.2021.
- Walsh, F. 2009a. Human-animal bonds I: The relational significance of companion animals. *Family Process* 48(4), 462-480.
- Wikberg, Maikku 2014. Koira työkaverina sosiaali-, kasvatus- ja terveystalalla. *Canis*. 8(2), 28-31.
- Zasloff, R. L., & Hart, L. A. 1999. Animals in elementary school education in California. *Journal of Applied Animal Welfare Science*, 2(4), 347.
- Zents, C. Fisk, A. & Lauback, C. 2017. Paws for Intervention. Perceptions About the Use of Dogs in Schools. *Journal of Creativity in Mental Health*. 2017, 12(1), 82-98.

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

KASVATUSTIETEIDEN
LAITOS

16.1.2021

SUOSTUMUS TIETEELLISEEN TUTKIMUKSEEN JA HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYYN

Minua on pyydetty osallistumaan tutkimukseen ”Luokanopettajien kokemukset kasvatuskoiran merkityksestä oppilaille”.

Olen perehtynyt tutkimusta koskevaan tiedotteeseen ja saanut riittävästi tietoa tutkimuksesta sekä henkilötietojeni käsittelystä. Tutkimuksen sisältö on kerrottu minulle ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini. Selvitykset antoi Anniina Sihvonen. Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita tutkimukseen osallistumista.

Ymmärrän, että tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Minulla on oikeus, milloin tahansa tutkimuksen aikana ja syytä ilmoittamatta keskeyttää tutkimukseen osallistuminen. Tutkimuksen keskeyttämisestä ei aiheudu minulle kielteisiä seuraamuksia.

Voin myös, milloin tahansa peruuttaa suostumukseni tutkimukseen ja suostumuksen peruuttamisesta ei aiheudu minulle kielteisiä seuraamuksia.

Osallistumalla haastatteluun hyväksyn henkilötietojeni käsittelyn tiedotteessa ja tietosuojailmoituksessa kuvattuun tutkimukseen.

Osallistumalla haastatteluun vahvistan, että osallistun tutkimukseen ja suostun vapaaehtoisesti tutkittavaksi sekä annan luvan edellä kerrottuihin asioihin.

Liite 2. Tietosuojailmoitus

TIETOSUOJAILMOITUS TUTKIMUKSESTA TUTKIMUKSEEN OSALLIS- TUVALLE

1. Tutkimuksen nimi, luonne ja kesto

Tutkimuksen alustava nimi on "Luokanopettajien kokemukset kasvatuskoiran merkityksestä oppilaille". Tutkimus on laadullinen ja sen aineistonkeruu toteutetaan kertaluonteisesti. Arvio tutkimuksen valmistumisajasta on toukokuu v. 2021.

2. Mihin henkilötietojen käsittely perustuu

Tutkittavan suostumus tutkimukseen tapahtuu haastatteluun vastaamalla.

Tutkittavien henkilötietoja ei kerätä.

3. Tutkimuksesta vastaavat tahot

Anniina Sihvonen

Työn ohjaaja: Erja Kautto-Knape

4. Tutkimuksen tausta ja tarkoitus

Tutkimuksen tavoitteena on kuvailla ja käsitteellistää koira-avusteista toimintaa luokkahuoneissa. Toisena tavoitteena on selvittää luokanopettajien kokemusten kautta kasvatuskoiran erilaiset merkitykset oppilaille. Tutkimukseemme osallistumisen vaatimuksena on, että osallistujat ovat luokanopettajia ja heidän luokkassaan toimii kasvatuskoina.

5. Tutkimuksen toteuttaminen käytännössä

Tutkimukseen osallistuminen kestää noin 30 minuuttia ja vastaukset kerätään avoimen haastattelun avulla. Vastauksia ei voida yhdistää vastaajaan. Tutkimukseen sisältyy yksi haastattelu.

6. Tutkimuksen mahdolliset hyödyt ja haitat tutkittaville

Tutkimukseemme tuottaa tietoa koira-avusteista toiminnasta luokkahuoneessa. Lisäksi tutkimuksen avulla saadaan tietoa kasvatuskoiran merkityksestä oppilaille.

Tutkimuksesta ei koidu haittaa osallistujille, sillä tutkittavien anonymiteetti on turvattu.

7. Henkilötietojen suojaaminen

Tutkimuksessa kerättyjä tietoja ja tutkimustuloksia käsitellään luottamuksellisesti tietosuojalainsäädännön edellyttämällä tavalla. Tietojasi ei voida tunnistaa tutkimukseen liittyvistä tutkimustuloksista, selvityksistä tai julkaisuista.

Kerätyssä aineistossa mahdollisesti vastaajan kertomat tunnistetiedot anonymisoidaan, eikä aineistosta käy ilmi tutkittavien henkilötiedot. Tutkimusaineistoa säilytetään Jyväskylän yliopiston tutkimusaineiston käsittelyä koskevien tietoturvakäytänteiden mukaisesti yliopiston verkkoympäristössä salasanan takana.

Tutkimustuloksissa ja muissa asiakirjoissa sinuun viitataan vain tunnistekoodilla.

8. Tutkimustulokset

Tutkimuksesta valmistuu Pro gradu -tutkielma. Tutkimusaineisto julkaistaan digiarkistossa JYX:ssä.

9. Tutkittavan oikeudet ja niistä poikkeaminen

Tutkittavalla on oikeus peruuttaa antamansa suostumus, kun henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Jos tutkittava peruuttaa suostumuksensa, hänen tietojaan ei käytetä enää tutkimuksessa.

Tutkittavalla on oikeus tehdä valitus Tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli tutkittava katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä (lue lisää: <http://www.tietosuoja.fi>). Tutkimuksessa ei poiketa muista tietosuojalainsäädännön mukaisista tutkittavan oikeuksista.

10. Henkilötietojen säilyttäminen ja arkistointi

Tutkimusaineisto säilytetään anonymisoituna Jyväskylän yliopiston verkkolevyllä salasanalla suojattuna.

11. Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen

Jos sinulla on kysyttävää rekisteröidyn oikeuksista voit olla yhteydessä tutkimuksen tekijään.

Liite 3. Haastattelurunko

1. Kerro kasvatuskoiran toiminnasta luokassasi.
2. Miten kasvatuskoira auttaa sinua työssäsi?
3. Miten koet kasvatuskoiran vaikuttaneen oppilaiden käyttäytymiseen luokassa?
4. Koetko, että luokassa tapahtuvaan häiritsevän käytökseen olisi tullut muutoksia kasvatuskoiran tulon myötä? Jos on, niin mitä?
5. Millaiseksi koet koiran merkityksen oppilaiden rauhallisuuden osalta?
6. Kunnioittavatko oppilaat mielestäsi paremmin luokansääntöjä kasvatuskoiran tulon myötä?
7. Huomaatko koiralla olevan vaikutusta luokan ilmapiiriin?
8. Koetko koiran vaikuttavan lasten turvallisuuden tunteeseen koulussa?
9. Koetko kasvatuskoiralla olevan merkitystä oppilaiden vertaissuhteisiin?
10. Miten kasvatuskoira näkyy oppilaiden aktiivisuudessa luokassa?
11. Koetko kasvatuskoiran innostavan oppilaita oppimistilanteissa? Miten?
12. Koetko joidenkin oppilaiden kokeneen kasvatuskoiran negatiiviseksi luokassa /välttelee? Miten se on ilmennyt? Miten siihen on reagoitu?
13. Onko vielä jotain mitä haluisit kertoa?